БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 207 (4306)
10 СЕНТЯБРЬ 1980 й. ЧОРШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

САМИМИЙ ТАБРИК

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН НОМИДАГИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ПРОФЕССОРЛАРИ, ЎҚИТУВЧИЛАРИ, СТУДЕНТЛАРИ, ИШЧИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИ КОЛЛЕКТИВИГА

Азиз ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Владимир Ильич Ленин номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент давлат университети профессорлари, ўқитувчилари, студентлари, ишчи ва хизматчилари коллективини шонли олтмиш йиллик билан қизғин ва самимий табриклайдилар.

Сизнинг юбилейингиз ажойиб бир пайтда ўтказилмоқда. Коммунистлар, бутун совет халқи мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида, унинг тарихида жуда катта воқеа — КПСС XXVI съездини янги зафарлар, зарбдор ишлар билан кутиб олишга интилмоқдалар. Совет кишиларининг Коммунистик партия, унинг замонамизнинг энг атоқли давлат ва сиёсий арбоби, улуғ Ленин ишларининг содиқ давомчиси, тинчлик ва халқлар бахт-саодати учун толмас курашчи ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Марказий Комитет теварагига метиндек мустаҳкам жипслашганлиги шу кунларда зўр куч билан намоён бўлмоқда. Ленинча доно ички ва ташқи сиёсат якдиллик билан маъқулланаётганлиги бунда ўз ифодасини топмоқда.

Ленининг Декретига мувофиқ ташкил этилган Тошкент давлат университети катта ва шонли йўлни босиб ўтди. Университет маданий революцияни амалга оширишда, маънавий ҳаётни камол топтиришда, кенг меҳнаткашлар оммаси ўртасида билимларни пропаганда қилишда жуда катта роль ўйнади ва ҳозирги вақтда социалистик Ватанни яшнатиш учун, коммунистик жамият қуриш учун олиб борилаётган умумхалқ курашида муносиб ўринни эгаллаб турибди.

Университет ўз тараққиётининг ҳамма босқичларида Ленин ғояларининг улуғ байроғини шон-шараф билан муносиб равишда баланд кўтариб бормоқда. Ўтган олтмиш йил мобайнида Ўрта Осиёдаги энг кекса олий ўқув юрти 50 мингдан зиёд юқори малакали мутахассисларни тайёрлади.

Ҳозирги кунда бу университетнинг 15 факультетида тажрибали ўқитувчилар ва олимлар раҳбарлигида Ватанимиздаги 70 дан зиёд миллатга мансуб бўлган 18 минг йигит ва қиз билим олмоқда.

Тошкент университети социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари учун, мустамлакачилик асорати кишанларини улоқтириб ташлаган халқлар учун кадрлар тайёрлаш ишига жуда катта ҳисса қўшмоқда. Европа, Осиё, Африка, Лотин Америкасидаги 55 давлатнинг уч мингга яқин вакили университетда ўқимоқда, 400 дан ортиқ киши олий маълумотга эга бўлганлиги тўғрисида диплом олди, 40 киши фан кандидати бўлди.

Ленинча миллий сиёсатнинг чинакам тантанасини, пролетар интернационализми, халқларнинг бузилмас дўстлиги ғоялари амалга оширилганлигини ёрқин тасдиқловчи яна бир далил бунда янги куч билан намоён бўлди.

Университет олимлари бир қанча қимматли илмий мактаб ва йўналишларни яратдилар, халқ хўжалигини янада ривожлантириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш билан боғлиқ кўпгина муҳим вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга актив ёрдам бермоқдалар, тадқиқотларни, таълим-тарбия жараёни сифатини кун сайин юксак даражага кўтармоқдалар.

Коммунистик партия, Совет ҳукумати олий мактаб олдига янги катта вазифаларни қўймоқда. Олий мактаб ўз вазифасига кўра тараққиёт соҳиблари, Совет Ватанига ва Коммунистик партияга фидокорона содиқ бўлган, кекса авлодларнинг ишини муносиб давом эттира оладиган юқори малакали мутахассисларни тайёрлаши лозим. Мамлакатни социал-иқтисодий ва маданий ривожлантиришда, коммунистик бунёдкорликнинг улуғвор планларини амалга оширишда қўлга киритиладиган муваффақиятлар олий мактаб ходимлари олижаноб меҳнатининг натижаларига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент давлат университетининг шонли коллективига янги ижодий муваффақиятларга эришувини астойдил тилайдилар ва республикада олий таълим байроқдори бўлган бу университет юқори малакали, ғоявий жиҳатдан чиниққан мутахассисларни тайёрлашдан иборат олижаноб ишга, илғор совет фанини яшнатишга қўшадиган ҳиссаларини бундан буён ҳам кўпайтираверади, коммунизм улуғ ишининг тантанаси учун муносиб хизмат қилаверади, деб қаттиқ ишонадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** — **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ТошДУ — 60 ёшда

Совет Шарқида биринчи олий ўқув юрти — В. И. Ленин номли Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университети ташкил этилган кунга 60 йил тўлди.

1920 йили В. И. Лениннинг декрети билан ташкил этилган ТошДУ ўтган вақт ичида мамлакатимизнинг энг йирик ўқув-илмий ва маданий марказларидан бирига, кўп тармоқли халқ хўжалиги учун малакали кадрлар етказиб бераётган илм даргоҳига айланди.

Ҳозир университетнинг 15 факультетида 17 мингга яқин студент билим олмоқда. Уларнинг орасида СССРнинг 70 дан зиёд миллатлари ҳамда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси кўпгина мамлакатларининг вакиллари бор. Ҳозирги замон фан-техника тараққиёти ва шу куннинг талабларига жавоб берувчи малакали кадрлар тайёрлаш мақсадида университетда 123 кафедра, 116 илмий-ўқув лабораториялари, 43 кабинет, 15 проблем лаборатория, ботаника боғи, илмий лаборатория, геология, зоология ва антропология тарихи музейи ишлаб турибди.

Студентларга бир ярим мингга яқин педагоглар билим бермоқда. Шулардан 21 нафари Ўзбекистон ССР ва иттифоқдош республикалар фанлар академияларининг академиклари ва мухбир аъзолари, 92 нафари профессорлар, фан докторлари, 700 га яқин нафари доцент ва фан кандидатларидир. 16 олим фан соҳасидаги муваффақиятлари учун СССР Давлат мукофоти, Фирдавсий номидаги халқаро мукофот, Беруний ва Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотларига сазовор бўлганлар.

Университетда мамлакатимиздагина эмас, чет элларда ҳам эътироф этилган қатор илмий мактаблар ва йўналишлар шаклланган. Бу ерда фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлашга катта эътибор берилмоқда. Жумладан, Олмалиқ кон-металлургия комбинати билан конкрет илмий-техникавий проблемаларни ўрганиш ва уларни ишлаб чиқаришга жорий этишга қаратилган ижодий алоқалар кенгаймоқда, чуқурлашиб бормоқда.

Ўрта Осиёдаги дастлабки олий ўқув юртининг 60 йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок этиш учун мамлакатимизнинг барча республикаларидан меҳмонлар ташриф буюрдилар.

БУГУН

меҳмонлар ТошДУнинг кўп сонли коллективи, жамоатчилик вакиллари билан биргаликда В. И. Ленин ҳайкалининг очилишига ҳамда халқлар дўстлиги хиёбонига пойдевор қўйилишига бағишланган митингда иштирок этдилар. Кечқурун эса В. И. Ленин номли Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университетининг 60 йиллигига бағишланган тантанали мажлис бўлади.

Юбилей тантаналари билан бирга илмий сессия, ёшлар бали ўтказилади. Бугун газетамизнинг учинчи саҳифасида В. И. Лениннинг йўлланмаси билан Тошкентга келган олимлар ҳақида, уларнинг анъаналарини давом эттириб, университет шуҳратига шуҳрат қўшаётганлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Юқори малакали мутахассислар тайёрлаш, республикада фан, маданиятни ривожлантириш соҳасидаги катта хизматлари учун ҳамда ташкил этилган кунига 60 йил тўлиши муносабати билан В. И. Ленин номли **Тошкент давлат университети** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
И. УСМОНХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Г. ҲАЙДАРОВА.

Тошкент шаҳри, 1980 йил 9 сентябрь.

«ЎНЛАР ТАШАББУСИ» — АМАЛДА

МЕҲНАТ ҒАЛАБАНГИЗ МУБОРАК, ШОИРА!

▲ «ЎНЛАР ТАШАББУСИ» ҚАТНАШЧИСИ ИККИ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАННИ БАЖАРДИ ▲ ИШЧИ КПСС XXVI СЪЕЗДИГА ҚАДАР ЎН ОЙЛИК ПРОГРАММАНИ БАЖАРИШ БЎЙИЧА ЯНГИ МАЖБУРИЯТ ОЛДИ ▲ «МАЛИКА» КОЛЛЕКТИВИ УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 63 ЙИЛЛИГИГА ҚАДАР ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ТОПШИРИШНИ БАЖАРИШ, ПЛАНГА ҚЎШИМЧА 12 МИЛЛИОН СЎМЛИҚ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ БЕЛГИЛАДИ.

8 сентябрда «ўнлар ташаббуси» қатнашчиларидан бири «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг тўқувчиси Шоира Умаровна Ҳолмуҳамедова қуйидаги рапортни берди: «Ўнинчи беш йиллик учун олган социалистик мажбуриятимни бажардим, ўн йиллик программа тайёр!»

Кеча шу воқеа муносабати билан корхонада тантанали митинг бўлиб ўтди. Бунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва шаҳар партия комитетининг илғор ишчи, бутун бирлашма коллективига йўллаган табрик мактублари ўқиб эшиттирилди.

«Малика» бирлашмаси ҳовлисидаги марказий хиёбон байрамдагидек қиёфада. Уни транспарантлар, гуллар безаб турибди. Икки смена ўртасидаги танаффусда бу ерга юзлаб ишчилар митингга тўпланишди. Бу митинг «ўнлар ташаббуси» қатнашчиси Шоира Умаровна Ҳолмуҳамедованинг икки беш йиллик планини бажаришига бағишланганди. Бу корхона ҳаётида ғоят муҳим воқеа эди.

Махсус ясалган саҳнада машъал тўқувчи ўз ташаббуси издошлари бўлган ҳамкасблари — Сония Ягудина, Нури Эргашева, Машкура Қодирова, Анна Гладкова, Луиза Ферзалина билан ёнма-ён турибди. Камтар, меҳнаткаш хотин-қизлар қиёфасида уялиш, қимтиниш ва айни пайтда, қувонч ифодаланарди.

Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Учқун Умарович Умаров «ўнлар ташаббуси» қатнашчисини ва унинг издошларини ажойиб меҳнат ғалабаси билан чин қалбдан табриклайди. У КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг Ш. Ҳолмуҳамедовага, корхонанинг бутун коллективига йўллаган табрик мактубини ўқийди.

Шоира бу беш йилликда иккинчи маротаба Шароф Рашидович Рашидовнинг табрик мактубини олди. 1978 йилнинг апрелида, у беш йиллик топшириғини уддалаган пайтда, Ўзбекистон Коммунистик партияси раҳбари унинг хизматини шундай баҳолаганди: «Сиз «Малика» бирлашмаси ва республика тўқувчилари орасида биринчи бўлиб 1981 йил ҳисобига ишлашга киришиб, КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошириш учун қунт билан кураш олиб бориш намунасини кўрсатаяпсиз». Эндиликда эса унинг табрик хатида қуйидаги жумлаларни ўқиш мумкин: «Биз шунга аминмизки, сиз, Шоира Умаровна, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг бутун коллективи оширилган мажбуриятларни шараф билан бажариб, корхонанинг шонли меҳнат анъаналарини бойитасизлар, кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш ҳажмини янада ошириш ва уларнинг сифатини яхшилаш учун мумкин бўлган барча ишларни қиласизлар, бизнинг ленинчи партиямизнинг XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини зарбдор меҳнат билан кутиб оласизлар».

Митинг қатнашчиларининг кўпчилиги Шоира 1969 йилда корхонага келган кунларни яхши эслашади. Ўшанда у, янгигина ўнинчи синфни тамомлаган ёшгина қиз эди. Тажрибали тўқувчи Антонина Бикова унга тўқув машиналарида ишлашни ўргатди. Шогирд қобилиятли, иродали, меҳнаткаш бўлиб чиқди. Худди шу боисдан ҳам «Ҳурмат Белгиси» ва «Меҳнат Қизил Байроқ» орденлари билан мукофотланди.

Коммунист Ш. Ҳолмуҳамедова ўз ҳаётида нимагаки эришган бўлса, аввало корхона коллективидан миннатдорлигини таъкидлайди. Бу нарса уни янада яхшироқ, унумлироқ меҳнат қилишга ундайди. Ўнинчи беш йилликда у нормада кўзда тутилган иккита ўрнига, тўртта «Коккет—2» тўқув агрегатларида ишлаб, ойлик топшириқларини ўртача 200 процент адо этди.

— Биз, — деди митингда У. У. Умаров, — бирлашма раҳбарлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари мана шундай илғорлар тажрибасини юзлаб ишчилар мулкига айлантираётганликларидан ғоят мамнунмиз.

Бугунги кунда бирлашмада 280 ишчи шахсий беш йиллик топшириғини бажарди. Бу шунга ёрдам бердики, фақат тўрт йил мобайнида коллектив ишлаб чиқариш ҳажмини беш йиллик планда белгиланган 42,4 процент ўрнига 47,6 процент оширди, ишлаб чиқариш ҳажмининг барча ўсишига меҳнат унумдорлигини юксалтириш орқали эришилди. 1980 йилда давлат Сифат белгиси билан тайёрланган маҳсулот салмоғи 16,2 процентни ташкил этди.

Шоира Умаровна ҳаяжон билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Тошкент шаҳар партия комитетига унга эътибор берганликлари учун ташаккур билдиради.

— Фақат бизнинг мамлакатимизда, — дейди у, — меҳнат кишилари партия ва ҳукуматнинг мана шундай ғамхўрликлари билан қуршалгандирлар.

Илғор ишчи КПСС XXVI съездига қадар ўн ойлик топшириқни бажариш бўйича янги социалистик мажбурият олади.

Бирлашма бош директори Б. Эргашев, тўқувчи-мотористка И. Суздальцева ва бошқаларнинг нутқларидан корхонанинг етти минг кишилик коллективи КПСС-нинг бўлажак XXVI съезди муносабати билан зўр мақсадлар билан яшаётганлиги маълум бўлди.

Бу социалистик мажбуриятларда ўз ифодасини топди. Уларда жумладан, шундай ёзилган: «Маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича ўнинчи беш йиллик плани Улуғ Октябрнинг 63 йиллигига қадар бажарилади ва қўшимча беш йиллик охирига қадар 12 миллион сўмлик кенг истеъмол буюмлари реализация қилинади».

Шу кунларда «Малика» бирлашмасида» КПСС XXVI съездига — 26 зарбдор ҳафта» шиори остида социалистик мусобақа қизимоқда. Нотўқима материаллар тайёрлайдиган 26 бригада ва участка — жами 645 ишчи — москваликлар ташаббусини қўллаб-қувватлаб, 1980 йил планини 7 ноябрга бажаришга аҳд қилди.

⁂

СУРАТДА: Ш. Холмуҳамедова ва унинг ўн йиллик программани бажарган дугоналари М. Қодирова, С. Ягудина ва Н. Эргашева.

М. Нуриддинов фотоси.

ШОНЛИ САНАГА БАҒИШЛАНДИ

Ўзбекистон меҳнаткашлари болгар халқининг миллий байрами — социалистик революциянинг 36 йиллигини кенг нишонладилар. Республика пойтахти ва Тошкент области жамоатчилиги вакилларининг 9 сентябрь куни бўлиб ўтган тантанали йиғилиши шонли санага бағишланди. Совет — Болгар дўстлиги жамияти Ўзбекистон бўлими правлениесининг раиси А. М. Хўжаев доклад қилди.

Сўзга чиққан нотиқлар СССР ва БХР ўртасидаги ҳамкорлик муттасил мустаҳкамланиб бораётганлигини зўр мамнуният билан қайд этдилар. Ўзбекистондаги Тошкент ва Андижон областлари меҳнаткашларининг Болгариядаги Хасково ва Ямбол округлари меҳнаткашлари билан қалин алоқалари қардошлик муносабатларининг самарали эканлигини кўрсатувчи ажойиб намунадир.

Йиғилиш қатнашчилари Болгариянинг экономика ва маданиятни ривожлантиришда эришган ютуқларини, совет-болгар дўстлиги бўзилмас эканлигини тасвирловчи виставка билан танишдилар. Улар болгар дўстларга ривожланган социалистик жамият қурилишида янгидан-янги муваффақиятлар тиладилар.

Республиканинг корхоналари ва қурилишларида, колхозлари, совхозлари ва ўқув юртларида ҳам тантанали йиғилишлар, дўстлик кечалари бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

тонгги газеталарда

◆ Республика қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнати юксак мукофот билан тақдирланди. 1979—1980 йилларнинг қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун ўтказилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг якунларига мувофиқ Ўзбекистон ССР КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди. Республикага ана шу Фахрий ёрлиқнинг топширилишига бағишлаб кеча Тошкентда республика партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол активларининг саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши илғорлари иштирокидаги тантанали йиғилиши бўлиб ўтди. Тантанали йиғилиш ҳақидаги батафсил ҳисобот бугун тонгги газеталарда эълон қилинган.

◆ Учишни бошқариш маркази хабар беради: космонавтлар Леонид Попов билан Валерий Рюмин Ер атрофи космик фазосида ишлашининг олтинчи ойи бошланди. Ҳар иккала космонавтнинг сиҳат-саломатлиги ва кайфияти яхши.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ. СУРАТДА: Хадра майдони. Сўнгги йилларда бу ерда қад кўтарган цирк ва кўп қаватли турар жой бинолари майдон чиройини очиб юборди.
И. Шоноғомов фотоси.

ХАЛҚ ФАРЗАНДИ

БУГУН

Тошкент ҳайкалтарошлик тажриба комбинатида навбатдаги ҳайкаллар лойиҳаси муҳокамаси ўтказилди. Ана шу лойиҳалар ичида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг етук ва жонкуяр раҳбари Усмон Юсупов ҳайкалининг лойиҳаси ҳам бор. Архитектор П. Зоҳидов ва ҳайкалтарош М. Мусабеков бошчилигида тузилган лойиҳа бўйича қуйиш ишлари бошлаб юборилди.

Халқ фарзандининг бу ёдгорлиги Тошкент областининг Халқобод посёлкасида ўрнатилади.

ЁШЛАР САЁҲАТИ

ҚИЗИҚАРЛИ МАРШРУТ ЧОРЛАЙДИ

БУГУН

пойтахтимиз олий ўқув юртлари студентларидан ташкил этилган саёҳатчилар группаси озодлик ороли — Куба республикасига жўнаб кетди. Саёҳатчилар группаси 30 кишидан иборат. Улар икки ҳафта мобайнида қардош ва дўст мамлакатнинг жўшқин ҳаёти, тенгдошларининг олиб бораётган ишлари билан яқиндан танишадилар. Бу саёҳатга учинчи меҳнат семестрида намуна бўлган ёшлар жўнаб кетишди.

Саёҳатни Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети қошидаги «Спутник» халқаро ёшлар туризми бюроси ташкил этди. Бу бюро саёҳат мавсуми давомида қизғин ишламоқда. Унинг йўлланмаси билан республикамиз ёшлари шу йилнинг ўзида Болгария, Руминия, Польша, ГДР, Чехословакия каби мамлакатларга саёҳат қилдилар. Шу кунларда эса саёҳатчиларнинг бир неча группалари Болгария ва ГДР мамлакатларига йўл олдилар.

«Спутник» туризм бюроси саёҳатчилар учун янги-янги қизиқарли маршрутларни тайёрламоқда. Яқин кунлар ичида Скандинавия мамлакатлари — Дания, Норвегия, Швеция, Финляндия бўйлаб Ўзбекистон ёшларининг туристик саёҳати ўтказилади. Бундан ташқари ёшларимиз биринчи марта Африка мамлакатлари бўйлаб ташкил этиладиган сафарга ҳам отланадилар. Келгуси ойларда Ҳиндистон, Англия каби мамлакатларга саёҳатчилар группасини юбориш мўлжалланган. Бюро йил давомида Ўзбекистон ёшларининг уч минг вакилини чет эл сафарига чорлайди.

Айни пайтда Франция, Бельгия, Польша, Болгария, Югославия каби мамлакатларнинг ёш саёҳатчилари ҳам Тошкентда кутиб олинмоқда.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетида

ҚИШ — СИНОВ ДАВРИ

Киров районида совуқ кунларга қандай тайёргарлик кўриляпти? Бу масала шаҳар Совети ижроия комитетининг шаҳар хўжалигини кузқиш мавсумига тайёрлаш бўйича штабининг навбатдаги йиғилишида муҳокама қилинди. Район Совети ижроия комитетининг раиси Ж. Жонибеков ўз докладида бажарилган ишлар ҳақида гапириб, ҳал этилмаган вазифаларга тўхталди. «Узбексельмаш» заводида бу ишга ўтган йилги сабоқларни ҳисобга олган ҳолда ёндошилмоқда. Ҳозир бу ерда цехлар ва маиший хоналар, магистрал иссиқлик трассаси ремонти тугалланяпти. Шунингдек, иккита мазут сақлаш омборхонаси монтаж қилиняпти. Бу корхонага қиш даврида 12 сутка резерв ёнилғида ишлаш имконини беради. Шунингдек районда кўчалар, тротуарлар, автостоянкалар, ирригация тармоқлари ремонт қилиняпти.

Шунга қарамай, умуман Киров районида қишга тайёргарлик қониқарсиз боряпти. Айниқса, уй-жой ташкилотлари белгиланган тадбирларни секин бажаришяпти. «Марказ-4» кварталида антисанитария фактлари аниқланди. 10-ЖЭК назорат ўрнатмаганлиги сабабли микрорайон территорияси ёмон тозаланяпти, ахлат уюмлари пайдо бўлган. Бундай аҳволни 6, 14-уйлар ёнида кўриш мумкин. ЖЭК раҳбарларининг эътибори томлар, подъезд ва зинапоялар ремонтини ўз вақтида тугаллаш, иситиш системасини тартибга келтиришга қаратилди.

Озиқ-овқат саноатининг айрим корхоналари қишга тайёргарлик кўришга шошилишмаяпти. Масалан, «Тошкентпиво» бирлашмасининг 3-пиво заводида маиший хоналар ремонтга муҳтож, тара омбори бостирмасини жиҳозлаш тугаллангани йўқ, бинонинг олд томони оқланиши ва бўялиши лозим. «Ташкентхлеб» бирлашмаси 5-ишлаб чиқаришининг Олой бозоридаги оби нон цехи совуқ кунларга тайёр эмас.

Ёнилғи ва энергияни иқтисод қилишда ҳам резервлар бор. 5-ғишт заводи бошқармасида айланма печлар контроль-ўлчов приборлари билан тўла таъминланмаган, тушириб олиш зонасида режимга риоя этилмайди, печларнинг клапанларида нуқсонлар бор. Шу сабаблар туфайли корхонада газ ортиқча сарфланишига йўл қўйилган.

Абразив комбинатида эскирган горелкалар алмаштирилмаган, печларда хавфсизлик автоматикаси йўқ. «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси, асбобсозлик заводи, «Ўрток» кондитер фабрикасида «зангори ёнилғи»ни тежаб сарфлашга доир фойдаланилмаётган имкониятлар кўп.

«Таштройматериали» бирлашмасида электр энергиясидан хўжасизларча фойдаланишга йўл қўйиш фактлари мавжуд. Бу ерда иш кунидан кейин ҳам цехларда лампалар ёниб туради, электр двигателларининг қуввати зарур бўлмаса ҳам оширилади, технология жиҳозларининг маҳсулдорлиги паст.

Шаҳар штаби Киров район корхона ва ташкилотларининг раҳбарларига қишга тайёргарлик жараёнида йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш учун барча тадбирларни кўришни тавсия этди.

телетайп лентасидан

✦ **ЛЕЙПЦИГ.** Лейпцигда ўтаётган анъанавий халқаро кузги ярмаркада Совет Иттифоқининг павильони катта шуҳрат қозонмоқда. Павильонда ҳозиргача 200 мингдан кўп киши бўлди.

Ярмарка меҳмонлари совет Татаристони меҳнаткашлари эришган ютуқлар билан қизиқиб танишмоқдалар. Шу автоном республикага бағишланган алоҳида экспозиция совет Татаристони тўғрисида ҳикоя қилади.

✦ **ВЕНА.** Қуйи Австриядаги Гросмугол қишлоғилик деҳқон Йозеф Крайтмайер картошка етиштирувчи мутахассислар мусобақасининг ғолиби бўлди. У етиштирган картошка донаси ўртача карам бошидек бўлиб 1,6 килограмм келди. Стефан Фраухаммер иккинчи совриндор бўлди. Унинг картошкаси 1,3 килограмм келди.

✦ **ДЕҲЛИ.** Деҳлидаги Палам аэропортининг янги халқаро аэровокзали йилига 3,3 миллионга яқин — ҳозиргидан икки баравар кўп йўловчига хизмат кўрсатишга имкон беради. Ҳиндистон ҳукумати шу аэровокзални қуриш тўғрисида қарор қабул қилди. Аэровокзал бир хил типдаги бинолардан иборат бўлади ва йўловчилар кўпайишига қараб қуриб борилаверади. 64 минг квадрат метр саҳнли биринчи бинони 4 йилдан кейин фойдаланишга топшириш мўлжалланган. Айни вақтда Бомбай халқаро аэропортининг иккинчи навбатини қура бошлашга қарор қилинди. У йилига 2,5 миллион йўловчини ўтказа олади. Шу лойиҳаларни амалга оширишга 860 миллион рупия сарфланади.

✦ АДДИС-АБЕБА. Социалистик ҳамдўстлик давлатлари халқ хўжалиги, фан ва маданият учун миллий кадрлар тайёрлашда Эфиопияга жуда катта ёрдам бермоқдалар. Улар 1980 — 81 ўқув йилида Африканинг шу мамлакатидан келган студентлар ва аспирантлар учун бир мингга яқин стипендия тайинладилар, деб бу ерда хабар қилди Эфиопия маориф министрлигининг расмий вакили. Масалан, ўтган йил СССРда Эфиопиялик йигит ва қизлардан 2 мингга яқин киши ўқиди. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқидаги олий ўқув юртларида яна 478 эфиопиялик ўқувчи, шу жумладан 20 аспирант шуғуллана бошлади.

Социалистик мамлакатлардаги ўқув юртлари Эфиопия учун инженерлар, агрономлар, врачларни, ижтимоий, табиий фанлар, тасвирий санъат соҳасида ишловчи мутахассисларни тайёрламоқдалар.

(ТАСС).

КПСС XXVI СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

ИХТИСОСЛАШТИРИШ САМАРАСИ

Йил бошида доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш бўйича ташаббус бошлаб социалистик мажбуриятлар қабул қилган коллективлар орасида «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси мебелсозлари ҳам бор эди. Мебелсозлар бу ваъдаларини шараф билан бажаришди. Корхонада йилнинг бошида жаҳон меҳнаткашларининг доҳийси шарафига бошланган меҳнат вахтаси КПСС-нинг бўлажак XXVI съезди ҳамда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 63 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақага уланиб кетди.

Кейинги йилларда «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси Собир Раҳимов районидаги илғор саноат корхоналари қаторидан мустаҳкам ўрин олганлиги ғоят қувонарли. Мебелсозлар қаторасига йигирма кварталдан бери СССР ўрмончилик ва ёғочсозлик саноати ҳамда Бутуниттифоқ ёғочсозлик саноати ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил Байроғини қўлда сақлаб келишяпти. Беш йиллик бошидан бери бир неча марта коллектив номи шаҳар «Ҳурмат тахтаси»-га ёзилди.

Коллектив ростовликлар ва янгийўлликларнинг «Сафимизда қолоқлар бўлмасин» шиори остидаги ҳаракатини кенг қулоч ёйдириб, тобора унумли ва сифатли меҳнат қилишга интилмоқда. Саккиз ойлик якуни бўйича тайёрланган маҳсулот 25.5 миллион сўмликдан ошди. Шундан 940 минг сўмдан кўпроғи планга қўшимча тайёрланди. Бирлашманинг бешта фабрикасидаги тайёр маҳсулотлар омборида ҳар куни республиканинг савдо тармоқларига турли-туман мебель буюмлари жўнатиб турилибди. Булар орасида айниқса ётоқхона набори, кабинет набори, хонтахта, «Н—73» маркали стул каби давлат Сифат белгисини олган буюмларнинг бозори чаққон.

Корхонадаги фабрикалар ва цехлар ўртасидаги меҳнат ўзаро мусобақа асосида ташкил этилган. Бу мусобақага ҳар ойда ва кварталда якун ясаладн, илғорлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилади.

Айниқса 1, 2, 3-фабрикаларда меҳнат намунали ташкил этилганлиги кишини қувонтиради. Бу фабрикаларнинг ишчилари беш йиллик графигидан 40— 55 кун ўзиб ишлашаяпти.

Биринчи ва иккинчи кварталдаги мусобақа якуни бўйича биринчи ўринни 2-фабрика коллективи эгаллади. Шаҳримизнинг Клара Цеткина кўчасида жойлашган бу корхонанинг ташкил этилганига 45 йилдан ортди. Бу ерда дастлаб бочкалар ишлаб чиқарилларди. Кейин шкафлар, сервантлар, каровватлар тайёрлашга ўтилди. 60-йилларнинг бошида шаҳардаги барча мебелсозлик корхоналари ягона фирмага бирлаштирилгандан кейин бу фабрика турли хил стуллар ишлаб чиқаришга ихтисослашди. Мана қарийб 20 йилдирки, бу ерда тўрт хил модолдаги стуллар ва алоҳида буюртмалар бўйича турли креслолар тайёрланаяпти. Корхонанинг ихтисослашиш йўлидан борганлиги ишчилар ва инженер-техник ходимлар малакасини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, ишлаб чиқариш ҳажмини кескин кўпайтиришга кенг имкониятлар яратди. 1966 йилдаги зилзиладан кейин фабриканинг асосий цехлари янги биноларга кўчиб ўтди. Ҳозир бу биноларда ишчиларнинг унумли меҳнат қилиши, меҳнатни илмий ташкил этиш, маҳсулот сифатини тинмай яхшилаб бориш учун барча имкониятлар муҳайё. Цехларда энг замонавий дурадгорлик машиналари ишчиларнинг оғирини енгил қилмоқда. Фабрика коллективи ҳозир беш йиллик графигидан 55 кун илгарилаб меҳнат қиляпти. Тўрт йўл у саккиз ой мобайнида 16 миллион 781 минг сўмлик ялпи маҳсулот тайёрланди. Бу маҳсулотнинг 700 минг сўмликдан ортиги планга қўшимча ишлаб чиқарилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан меҳнат унумдорлиги 8 процентга ўсган бўлса, ялпи маҳсулот ҳажми 1975 йилга нисбатан 28,5 процентга юксалди. Мебелсозлар бу муваффақиятларга станоклардан фойдаланиш коэффициентини ошириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, илғор тажрибаларини кенг ёйиш, рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этиш орқали эришаяпти.

Матбуотда КПСС Марказий Комитетининг «КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарори эълон қилинганда бирлашмада биринчи бўлиб шу корхона коллективида муҳокама қилинди. Мебелсозлар партия анжумани шарафига оширилган мажбуриятлар қабул қилишди. Бунга биноан ўнинчи беш йиллик топшириғи илгари белгиланганидек, 7 ноябрда эмас, балки 1 ноябрда бажариладиган, съезд очиладиган кунга қадар эса 1981 йилнинг икки ойи топшириғи муддатидан аввал адо этиладиган бўлди.

Шу кунларда корхонада партиянинг навбатдаги съезди шарафига авж олаётган меҳнат беллашувида коммунист Анатолий Орлянский бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси, шунингдек Шоазим Шоқосимов бригадаси кўпчиликка намуна бўляпти. Анатолий Орлянский бошлиқ йигитлар В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги арафасида икки беш йиллик топшириғини адо этишганди. Партия съезди шарафига эса улар 1981 йилнинг биринчи квартали топшириғини адо этишади. Бригада аъзолари ўхшаш касбларни билиш, бир пайтнинг ўзида икки-уч операцияни қисқа вақтда бажариш, меҳнат интизомига қатъий риоя қилиш орқали юқори суръатга эришяптилар. Бу бригадада техник асосланган нормалар 97 процентни ташкил этади. Бу соҳадаги энг юқори кўрсаткичдир. Бригадада кейинги йилларда ишлаб чиқаришга бир қатор рационализаторлик таклифларини жорий этилганлиги ҳам меҳнат унумдорлигини ўстиришда муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Фабрикада ҳали меҳнат унумдорлигини ошириш, буюмлар сифатини яхшилашнинг фойдаланилмаган резервлари анчагина. Бу резервлардан омилкорлик билан фойдаланиб, ишлаб чиқаришни юксалтириш йўлида изчил кураш олиб бориш илғор коллективга партия анжумани шарафига қабул қилган оширилган мажбуриятларини ортиғи билан адо этиш имконини беради.

А. ЭГАМНАЗАРОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Техника тараққиёти йўлида

НОВАТОРЛАР ҲИССАСИ

Бугунги кунда рационализаторлар ва ихтирочиларнинг Бутуниттифоқ жамияти ўн миллиондан зиёд ижодий тафаккур кишиларини ўз атрофига бирлаштириб турибди. Улар мамлакатимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар. Жумладан, ўнинчи беш йилликнинг ўтган тўрт йили мобайнида жорий этилган таклифлар эвазига 22 миллиард сўмликдан зиёд иқтисодий самара олинди.

Бунда пойтахт, шу жумладан Тошкент шаҳар марказлашган усулда юк ташиш трести рационализатор ва ихтирочиларининг ҳам муносиб улушлари бор.

Марказлашган усулда юк ташиш трестида автомобиль тресги рационализаторлари ва ихтирочиларининг бўлиб ўтган слётида ижодий фикр кишиларининг бош йилликнинг ўтган йилларида қилинган ишларига якун ясалди ва янги режалар белгилаб олинди. Трест рационализаторлари меҳнат унумдорлигини ошириш, қўл кучи талаб этадиган ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш ва механизациялаштириш, автомобилларга техникавий хизмат кўрсатиш ва уларнинг ремонти сифатини яхшилаш, ёнилғи-энергетика ресурслари, металл ва бошқа материалларни тежаб қолиш борасида тинмай изланиб, бу соҳада жиддий ютуқларни қўлга киритиб келяптилар. Жумладан, ўтган йили улар томонидан ишлаб чиқаришга жорий этилган 274 та рационализаторлик таклифи эвазига 69.2 минг сўмлик иқтисодий фойда олинди. Беш йилликнинг ўтган тўрт йили мобайнида эса жами 1051 та таклиф киритилиб, бунинг эвазига олинган иқтисодий самара 255 минг сўмликдан зиёдни ташкил этди. Бу эса ўтган беш йилликнинг шу даврига нисбатан анча кўп, демакдир.

Сифат ва самарадорлик беш йиллигида ижодий фикр кишилари жуда катта ишларни амалга оширишга муваффақ бўлдилар. Чунончи, улар автомобилларни қисмларга ажратиш ва йиғиш ҳамда созлаш ишларини енгиллаштирувчи 120 та стенд, мослама ва съёмникни, деталларни реставрация қилиш ва тайёрлаш юзасидан 96 та усул ҳамда методни, кишиларнинг иш шароитини яхшилашга қаратилган 46 та таклифни ишлаб чиқаришга жорий этдилар. Буларнинг ҳаммаси автокорхоналар ва умуман трест ишининг техник-эксплуатация кўрсаткичларига ижобий таъсир қилди. Масалан, ҳозирги пайтда паркдан фойдаланиш коэффициенти пландаги 0,727 ўрнига 0,731 ни ташкил этмоқда ёки бу борадаги план 100,6 процент адо этилди.

Трест автокорхоналари ўртасидаги рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатида 2502-автоколонна (бош инженери С. Садгян), 2521-автоколонна (бош инженери В. Давидянц), 127-автокорхона (бош инженери И. Эмдин), 143-автокорхона (бош инженери Маҳаматшиков) рационализатор ва ихтирочилари бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Шунингдек, 3, 39, 103, 141-автомобиль корхоналарида ҳам бу иш яхши йўлга қўйилган. Айниқса, ижодий фикр кишилари мусобақасида 3-автомобиль комбинати новаторлари қувончли ютуқларга эришмоқда. Бу ўринда автокомбинатнинг ишлаб чиқаришни бошқариш марказининг бошлиғи Т. Ахтёмовнинг номини тилга олиб ўтмай бўлмайди, албатта. У меҳнат фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ ўзини бутун куч ва қувватини техникавий ижод ишига бағишлади. Ўтган 25 йил мобайнида Т. Ахтёмов қандай лавозимда ишламасин, автомобилларга техникавий хизмат кўрсатиш ва уларни ремонт қилиш ишларини яхшилаш йўлларини излаб топишни давом эттирди. У ишлаб чиқаришнинг энг актуал масалаларини ҳал этишга бағишланган 104 та рационализаторлик таклифининг авторидир. Мазкур таклифларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши натижасида олинган иқтисодий самара 108 минг сўмликни ташкил этади. Бу моҳир ва тадбиркор техника ижодкорига «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор» унвони берилди.

Шунингдек, 39-автомобиль корхонаси ремонт устахонасининг бошлиғи А. Цвелеховский (18 та таклиф муаллифи), 3-автокомбинат токари В. Кулаков (16 та таклиф киритган), 2521-автоколоннанинг бош механиги В. Белоусов ва бошқалар ўзларининг ишини бевосита техникавий ижод билан муваффақиятли боғлаб олиб бормоқдалар. Чунончи, уларнинг, «ГАЗ-53» ва «М-21» маркали автомобиллари учун двигатель поршенларини қуйишга, прессформа, ёнилғи аппаратураси деталларини ювишга, қурилма, юк автомобиллари шиналарини демонтаж қилишга мўлжалланган таклифлари ва бошқа стендлари ишлаб чиқаришга катта самара келтирмоқда.

Аммо ҳали қўлга киритилаётган ютуқлар билан бирга камчиликларимиз ҳам мавжуддир. Негаки, эришаётган ютуқларимиз автомобиль корхоналарида техникавий ижоднинг сифати ва самарадорлигини ошириш йўлида олға қараб интилаётган ҳаракатнинг ўзига хос бир босқичи бўлса, лекин олдимизда ҳали ҳал этилмаётган бир қатор муаммолар турибди. Шунингдек, бир қатор автокорхоналарда, чунончи 2505, 2512-автоколонналарда ҳамда 1-автомобиль корхонасида рационализаторлик борасидаги ишларни қониқарли деб бўлмайди. Мазкур коллективлар бу борадаги ишларини яхши йўлга қўйишлари учун барча чора-тадбирларни кўришлари лозим.

Бизни техникавий ижоднинг оммавийлиги масаласи ҳам ташвишлантирмоқда. Чунки барча ҳаидовчилар бу ҳаракатда етарли иштирок этмаяптилар. Ваҳоланки, уларнинг бу соҳада актив иштирок этишлари—иш сифати ва самарадорлигини оширишнинг муҳим бир резерви ҳисобланади. Бу масала шунингдек, бошқа масалалар ҳам рационализатор ва ихтирочиларнинг навбатдаги бўлиб ўтган слётида атрофлича муҳокама этилди, илғор тажрибалар ўртоқлашилди.

КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш трестимиз ижодий фикр кишиларининг ҳам олдида турган муҳим масалаларидан биридир. Шу кунларда улар тинмай изланмоқдалар. Новаторларимиз сифат ва самарадорлик беш йиллигини муваффақиятли якунлаш учун ўз улушларини қўшишга астойдил интилмоқдалар. Биз ўйлаймизки, улар ўз сўзларининг устидан чиқадилар.

А. ХУРШУДЯН,
Тошкент шаҳар марказлашган усулда юк ташиш трестининг бош инженери.

Опа-сингил Муқаддам ва Соҳиба Мирзааҳмедовалар шаҳримиздаги Охунбобоев номли бош кийимлар фабрикасида ишлашди. Улар мамлакатимиз коммунистларининг навбатдаги анжуманини муносиб кутиб олиш учун ғайрат билан меҳнат қилишяпти, смена ва ойлик нормаларини 130 процентдан ошириб бажаришяпти.

СУРАТДА: опа-сингил Мирзааҳмедовалар.

И. Шонноғомов фотоси.

Ҳамшаҳарлар, Сизлар учун

ЯНГИ МАГАЗИН

Куйбишев районидаги Тракторсозлар массивида истиқомат қилувчи аҳоли учун қатор қулайликлар яратиб берилялти. Яқин кунларда массивнинг II микрорайонида яна бир озиқ-овқат магазини очилади.

БУГУН янги магазин залларига савдо технология жиҳозлари ўрнатиш ишлари бошлаб юборилди.

2-уйсозлик комбинати бинокорлари қурган кўп қаватли 24-уйнинг биринчи қаватида жойлашган ана шу магазинда харидорлар учун барча қулайликлар бўлади.

Бугунги кунда Луначарский шоссесининг жанубий томонидаги янги микрорайонда, Қорасув массивининг 3-микрорайонида ва бошқа жойларда яна бешта озиқ-овқат магазини қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилялти.

Ҳозирги пайтда пойтахтимизнинг Куйбишев районида 52 та озиқ-овқат магазини аҳолига хизмат кўрсатяпти.

СЕВИМЛИ НАШРЛАРГА ОБУНА

Тошкент автомобиль йўллари институтининг студентлари келгуси йил газета ва журналларга обуна бўлиш ишларини бошлаб юбордилар. Бу иш олий ўқув юртининг барча факультетлари ва бўлимларида уюшқоқлик билан ташкил этилди.

Институт комсомол комитетининг секретари Роберт Абдуллаев бу ҳақда қуйидагиларни маълум қилди:

— Маълумки, бизнинг институтимизда 3 мингга яқин йигит ва қиз таълим олади. Уларнинг ҳаммаси ҳам газета ва журналларни ўқишда четда қолмайди. Студент учун матбуот билан яқиндан ошно бўлиш фан чўққиларини эгаллашда жуда ҳам яхши самара беради. Шунинг учун ҳам комсомол комитетининг ташаббуси билан 150 га яқин группа комсоргглари обуна ишларига сафарбар қилинди. Уларнинг ёрдами билан дастлабки кунлардаёқ 500 дан зиёд студент турли хил газета ва журналларга уюшқоқлик билан ёзилди.

Айниқса, студентларимиз «Комсомольская Правда», «Комсомолец Узбекистана», «Ёш ленинчи» газеталари, «Молодой коммунист», «Техника молодёжи», «За рулем» журналларига қизиқиш билан ёзилдилар. Шу ойнинг ичида қолган икки ярим минг студент ҳам келгуси йил нашрлари обунасига жалб этилади.

Республика бўйлаб

ТИКУВЧИЛАР СОВҒАСИ

Урганч тикувчилик фабрикаси коллективи Сифат белгиси қўйилган кийим-кечак ишлаб чиқара бошлади. Ҳозир корхонада ўндан кўпроқ моделдаги кийим-кечак тайёрлаб чиқарилмоқда. Бу буюмларнинг учдан бир қисми мактаб ва мактабгача ёшдаги болалар учун мўлжаллангандир.

ТОЛА НАМЛАГИЧ

Избоскан районидаги Пойтуғ пахта заводининг технология занжирига тола намлагич қўшилди. Ишлаб чиқариш жараёнига жорий этилган бу операция толанинг эластиклигини оширади ва уни жойлашни енгиллаштиради.

Бунинг натижасида тойларнинг ҳажми камаяди ва ўраш материалларини сарфлаш камаяди.

ЛИТВАДАГИ КЎРГАЗМА УЧУН

Қўқон мебель фабрикасининг коллективи Литванинг Паневежис шаҳрига ўқувчилар учун мебеллар наборини жўнатди. Корхонанинг энг яхши усталари физика, химия, чизмачилик кабинетлари учун столлар тайёрладилар. Корхонада ана шундай столларни кўплаб тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу маҳсулот Паневежисдан ўтказилаётган мактаб мебели Бутуниттифоқ кўргазмасидаги Ўзбекистон экспозициясида намойиш этилмоқда.

(ЎзТАГ).

Бутуниттифоқ медицина тарихчиларининг анжумани

ИБН СИНОГА БАҒИШЛАНАДИ

БУГУН РЕСПУБЛИКАМИЗ ПОЙТАХТИ ТОШКЕНТДА БУТУНИТТИФОҚ МЕДИЦИНА ТАРИХЧИЛАРИНИНГ II СЪЕЗДИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАДИ

Бундай катта йиғилишнинг Тошкент шаҳрида ўтказилишининг боиси бор. Маълумки, жаҳон медицина илмига салмоқли ҳисса қўшган ватандошимиз, улуғ табиб, файласуф ва шоир Абу Али ибн Синонинг ўрни каттадир, унинг табобат илмининг X асрдан XX асргача ўз қимматини йўқотмаган амалиётлари бор. Мана шу каби табобат тарихига жуда катта ҳисса қўшган олимларнинг меросини ўрганиш борасида съезд машҳур олимларнинг докладларини эшитади.

Шуни айтиш керакки, медицина тарихи умуман эски бўлса-да, уни мукаммал ўрганишга XVIII асрнинг бошларида киришилди. Ўрта Осиё мамлакатларида революциядан илгари бу мустақил илм деб ўқитилмасдан, умумий фан сифатида ўрганилган.

Иттифоқимизда медицина тарихи билан 1940 йиллардан кейин машғулотлар ўтказилиб, махсус асарлар ёзила бошланди. Республикамизда ҳам бу соҳани ўрганиш анча кейин бошланди. Шунга қарамай, Ўрта Осиё республикаларида табобат тарихини ўрганиш тез ривожланди ва ҳозирги кунда ўлкамизда медицина тарихи соҳасида иш олиб бораётган таниқли олимларимиз кўплаб етишиб чиқмоқда.

Съезднинг республикамизда ўтказилишининг яна бир боиси шундаки, ўлкамиз медицина тарихига бой ўлка бўлиб қолмасдан, уни ҳар томонлама ўрганаётган институтларнинг етарли кучга эга эканлигидадир. Бу борада Шарқшунослик институтининг етук олимлари томонидан ўнлаб улуғ табибларнинг асарлари рус ва ўзбек тилларида босилиб чиқиши, айниқса Абу Али ибн Синонинг «Тиб қонунлари» асарининг иккинчи марта нашр этилиши шулар жумласидандир. Ўтмишда ва Октябрь революциясидан кейин катта ривожга эга бўлган республикамиз медицина тарихи съезд минбарларидан тингланади.

Медицина тарихчиларининг II съезди беш кун давом этади. Съездда чет мамлакатларнинг ҳам медицина тарихчилари қатнашадилар. Иттифоқимиздан совет медицина тарихининг асосчиларидан профессор Б. Д. Петров, Ю. П. Лисицин, П. Е. Заблудовский, М. К. Кузмин, А. П. Георгевский, И. И. Крижановская, М. С. Шенгелия каби атоқли олимларнинг докладлари тингланади.

Съезд учта катта илмий йўналиш бўйича иш кўради.

Съездда иттифоқимиздан беш юздан ортиқ меҳмон қатнашади. Барча меҳмонларимиз бир кунни улуғ олим Абу Али ибн Сино туғилган Бухоро областининг Афшона қишлоғида ўтказадилар. Улар бу ерда янги бунёд этилган шаҳарча ва олимга қўйилган ёдгорликни кўздан кечирадилар, унинг хотирасига бағишлаб йиғилиш ўтказадилар. Съезд қатнашчилари олим юбилейига кўрилган тайёргарликлар билан танишадилар ва пойтахтимизнинг диққатга сазовор жойларини томоша қиладилар.

Медицина тарихчиларининг бу съезди улуғ алломаға бағишланган катта анжуман бўлиб, у медицинамизнинг ютуқларини намойиш этади.

А. АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент Давлат медицина институтининг кафедра мудири, профессор.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Социалистик Ўзбекистон муваффақиятлари

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон Коммунистик партияси Миллий Кенгашининг Бош секретари Ражешвара Рао ҲКП Марказий органи — «Нью эйж» газетаси саҳифасида бундай деб ёзади: Москвада бўлиб ўтган Олимпиада ўйинларидан кейин Ўзбекистонга қилган сафарим менда унутилмас таассурот қолдирди.

Ана шу ёш совет республикасининг экономика ва маданиятни ривожлантириш суръатлари, деб таъкидлайди Р. Рао, мени айниқса қойил қолдирди. Республика тарихан қисқа муддат — бир неча ўн йиллар ичида чор Россиясининг қолоқ чекка ўлкасидан илғор саноати гуллаб-яшнаган республикага айланди. Ҳозир Ўзбекистон ўз заводлари билан фахрланади. Унинг заводлари газлама билан бирга тракторлар, автомобиллар, самолётлар, сунъий ўғитлар ҳам ишлаб чиқармоқда.

Уларнинг ҳаммаси, деб таъкидлайди Р. Рао, республика аҳолисининг юксак турмуш ва маданият даражасини таъминлаш имконини берди. КПССнинг ленинча миллий сиёсати, деб уқтириб ўтди Ҳиндистон Компартиясининг Бош секретари, ўзбек халқи эришган ютуқларнинг негизидир.

Худди ана шу сиёсат, деб ёзади у, турли миллат кишиларининг қардошларча дўстлиги пойдеворини яратди. Тошкентнинг ўзи ана шундай дўстликнинг ёрқин рамзидир. 1966 йилда кучли зилзила натижасида шаҳар вайрон бўлганида Совет Иттифоқининг барча республикалари бу ерга ишчилар, бинокорлик материаллари юбордилар. Ҳозир Ўзбекистон пойтахти янада кўркам бўлиб қолди.

Ўзбек халқи ўз социалистик ватанини севади. Улуғ Ватан уруши йилларида 2 миллион ўзбек фарзанди Совет Армияси сафларида фашизмга қарши курашди. Улардан 150 минг киши келажак авлодлар бахт-саодати учун ўз жонини қурбон қилди. Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҳукумати бутун халқнинг миллий маданий меросини авайлаб сақламоқда. Мен Бухорода, Самарқандда бўлганимда бунга ишонч ҳосил қилдим. Бу шаҳарларда ажойиб қадимий ёдгорликларни кўрдим. Бу обидаларнинг гўзаллиги ва улуғворлигини, деб ёзади Ражешвара Рао, сўз билан ифодалаб бўлмайди.

«Тошкент», «Тошкент руҳи» сўзлари Ҳиндистон халқи учун азиз сўзлардир, деб таъкидлайди ҲКП Миллий Кенгашининг Бош секретари. Худди ана шу шаҳарда Ҳиндистон билан Покистон раҳбарлари Совет Иттифоқининг кўмаги билан битим имзолаган эдилар. Ана шу битим Ҳиндистон билан Покистон ўртасида давом этган 1965 йилги қуролли можарога чек қўйган эди.

Ўзбекистон аҳолисининг Ҳиндистонга нисбатан билдираётган дўстона ҳис-туйғулари ҳам, деб якунлайди Ражешвара Рао, менда зўр таассурот қолдирди. Мамлакатимиз фильмлари, қўшиқлари, маданият соҳасида эришган ютуқлар Ўзбекистонда ғоят манзур бўлмоқда. Бу эса, менинг фикримча, совет халқи интернационал тарбияси натижаларидан биридир.

Б. ЧЕХОНИН.

МУСТАҲКАМ ҲАМКОРЛИК

СОФИЯ. Болгария «Балкан» граждан авиация компаниясининг техника паркига янги ТУ-154 лайнери қўшилди.

СССР билан БХР ўртасидаги мустаҳкам ҳамкорлик туфайли «Балкан» жаҳондаги энг тез ривожланаётган авиакомпаниялардан бири бўлиб қолди. Бу компания 1947 йилда узунлиги 400 километрдан сал кўпроқ бўлган ягона София—Варна маршрутида қатнар эди. Ҳозир эса бу компания 40 га яқин ички ва халқаро ҳаво трассаларида қатнамоқда. Уларнинг умумий узунлиги 100 минг километрдан ошади. «Балкан» авиакомпаниясида Совет Иттифоқида ишлаб чиқарилган 160 та самолёт ва вертолёт бўлиб, халқаро трассаларда қатновчи пассажирларнинг асосий қисмини ТУ-134 ва ТУ-154 реактив самолётлари ташимоқда.

ПРОГРАММА ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

ПРАГА. Чехословакия саноат роботларидан фойдаланиш давлат тармоқ программаси қабул қилинди. Бу ҳужжатга мувофиқ, бўлажак беш йиллик давомида мамлакатда программавий бошқариладиган уч мингдан кўпроқ робот ва автомат манипуляторлар ишлаб чиқарилади. Булар зарарли ва оғир ишлаб чиқариш операцияларида кишилар ўрнини босади.

Бу мураккаб техника Прешов шаҳридаги янги ихтисослаштирилган корхонада ўзлаштирилади ва кўплаб ишлаб чиқарилади. Бу ерда робот моделларини яратиш билан шуғулланувчи илмий-тадқиқот институти ҳам бор. Чехословакиялик мутахассислар бу программани бажариш борасида Совет Иттифоқидаги илмий-тадқиқот институтларининг коллективлари билан маҳкам ҳамкорликда ишлайдилар.

ЯКУН ЧИҚАРИЛДИ

БЕЛГРАД. Югославия Коммунистлар союзининг Белград шаҳар комитети ва шаҳар скупшчинасида пойтахт саноатининг шу йилнинг дастлабки етти ойидаги иш якунлари чиқарилди. Саноат ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 8,6 процент ўсди. Илғор корхоналар орасида электротехника, химия, кемасозлик ва пойафзал саноати корхоналари бор.

Югославия пойтахти етакчи корхоналарининг Совет Иттифоқидаги турдош корхоналар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлиги муваффақиятли ривожланмоқда.

Ямайка аҳолиси озиқ-овқат тайёрлашда нон дарахти меваларидан, ширин картошкадан ва табиатнинг бошқа неъматларидан кенг фойдаланадилар.

СУРАТДА: қишлоқ аҳолиси таъми билан нонни эслатувчи меваларни баланд дарахтлардан ана шундай қилиб териб олади.

Камера Пресс —ТАСС фотоси.

МЕҲНАТ ҚИЛИШ ҲУҚУҚИ УЧУН

ПАРИЖ. «Манюфранс» металл ишлаш корхонасининг меҳнаткашлари оммавий намойиш ўтказдилар. Мамлакатнинг куп районларидан келган бир мингга яқин ишчи ва хизматчи компаниянинг ишдан бўшатиш ҳақидаги қарорини бекор қилишни талаб этиш учун Франция пойтахтининг кўчаларидан ўтди. «Манюфранс» корхонаси иқтисодий қийинчиликлар натижасида ёпилиш арафасида турибди. Корхонанинг ёпилиши олти минг кишини ишсизликка маҳкум этади.

Митингда сўзга чиққан Умуммеҳнат конфедерациясининг бош секретари Ж. Сеги мамлакатдаги энг оммавий ва жанговар касаба союзининг меҳнат қилиш ҳуқуқини таъминлаш учун курашаётган «Манюфранс» меҳнаткашлари билан бирдам эканлигини изҳор қилди.

НАРҲ—НАВО ОШМОҚДА

БОГОТА. Миллий статистика бошқармасининг хабар беришича, Колумбияда тирикчилик қилиш ўтган йил ичида 26 процентдан кўпроқ қимматлашган.

Озиқ-овқат маҳсулотлари, энг зарур моллар нархи ва уй-жой ҳақи айниқса ошган.

ЖЕНЕВАДА МАКТАБ ПРОБЛЕМАСИ

ЖЕНЕВА. «Журналь де Женев» журнали хабар беради: Женева мактабларида ўқувчиларнинг 30 процентга яқини айрим фанларни яхши ўзлаштирмаётир. Қолоқ ўқувчиларнинг кўпчилиги мамлакатнинг бошқа районларидан бу шаҳарга келган ёшлардан иборат. Бундай аҳвол Швейцарияда ягона ўқув программасининг йўқлиги билан боғланган. Мамлакатнинг турли районларида тўрт хил тилда дарс ўтилаётганлиги ҳам катта қийинчиликларни туғдирмоқда. Хорижий ишчиларнинг болалари жуда оғир аҳволга тушиб қолди. Уларнинг 40 проценти қониқарсиз баҳо олмоқда.

РЕСПУБЛИКАМИЗ ОЛИЙ МАКТАБИНИНГ ДАРҒАСИ

Шу кунларда республика жамоатчилиги В. И. Ленин номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университети—Ўрта Осиёдаги тўнғич олий мактабнинг 60 йиллигини нишонламоқда.

Босиб ўтилган йўлга назар ташлар эканмиз, ленинча ғояларнинг улуғворлиги ҳамда Ленин йўлланмаси билан университетни ташкил этиш учун Ўзбекистонга келган, ўлкада жаҳонга машҳур илмий мактаблар ташкил этган кишиларнинг жасорати айниқса чуқур англашинади. Бугун биз фан ютуқлари билан университет шуҳратига шуҳрат қўшган олимлар ва педагоглар, олий ўқув юртининг битирувчилари ҳақида ҳикоя қиламиз.

УЛАР БИРИНЧИЛАРДАН ЭДИЛАР

— У доимо иш билан банд эди.—дея эслайди профессор, Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби К. В. Станюкович, — унинг ишлари бошидан ошиб ётарди. Лекин ҳаммасига улгурар, энг камида тўрт кишининг ишини бир пайтнинг ўзида бажараолишга ҳаракат киларди. Отрядларга соғин сигирлар ва отларни бўлиб берар, турли маслаҳатлар берар, шофер Петкани уришар, профессор Барановга ўзи котлет тайёрлаб берар, ёввойи ва маданий ўсимликларни тажриба учун экиб парвариш қиларди, кетмондан қўллари қавариб кетар, худди болғачига ўхшарди.

— Жудаям тўғри, —деб табассум қилади Илария Алексеевна.—Иш жуда кўп эди-да...

—Профессор Баранов ва Белов от миниб олишиб, экинлар экиладиган тажриба участкасини ҳайдаганлари, сиз эса плугни тутиб турганингиз эсингиздами?

—Вой буни унутиб бўлармиди?! Бизнинг Помир ҳаётимиз бошқа кўпгина ўзига хос лавҳалари билан ажралиб турарди. Биз бутун куч-ғайратимизни ўша ишларга бағишлардик. Помирни тезроқ ўзлаштириш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланишга интилардик. Меҳнатимиз зое кетмади.

Хотиржамгина, ишонч билан айтилди, бу сўзлар Лениннинг биринчи поезди билан Тошкентга келган, ўз ишига катта меҳр қўйган Илария Алексеевна Райкованинг ишончи эди бу. Профессор, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси бўлган бу аёл 40 та экспедицияга чиққан. Осмонўпар Помирга айниқса кўп чиққан. Олимнинг ҳисобида 80 дан зиёд илмий ишлар бор. Уларнинг кўпчилиги тоғли районда деҳқончиликни ташкил этишга, маданий ўсимликларни иқлимга мослаштиришга бағишланган. Ҳозир Тоғли-Бадахшон областининг энг юксак чўққиларидан бири Ленин ордени кавалери, Октябрь Революцияси, Меҳнат Қизил Байроқ, Халқлар дўстлиги орденлари кавалери И. А. Райкова номи билан аталади.

—Тошкентга келган ленинча фан эшелонларида йирик олимлар ва ёшлар ҳам бор эди,— дейди Илария Алексеевна,— уларнинг ҳаммаси катта ишга бутун куч-ғайратларини бағишлаш истаги билан тўлиб-тошган эдилар. Чунки бу ишни уларга партия ва ҳукумат топширган эди.

Нақадар ҳаққоний гаплар. Ўтган йилларда Помир тоғлари пасайиб қолгани йўқ. Аҳолиси ғоят баландда, шундоққина булутлар тагида яшашган. Ҳозир ҳам у ерда кичик сўқмоқлар учраб туради. Рус олимлари И. А. Райкова ва П. А. Баранов ҳақидаги хотиралар абадий сақланиб қолган. Улар тоғли ўлкада университетнинг биологик станциясига бошчилик қилишган.

Хотиралар. Мамлакатимизда университет олимлари ва уни битириб чиққан кишилар тўғрисида ёрқин хотира сақланиб қолмаган бирон жойни топиш қийин.

Ялтироқ қоғознинг бир саҳифаси. Унда биз қуйидаги сўзларни аниқ ўқиймиз. Ўсимликлар биохимик эволюцияси проблемаларини ўрганишга катта ҳисса қўшган, ўз фаолияти билан Ўрта Осиё ўсимликлар дунёсини ўрганишга жуда кўп ёрдам берган профессор А. В. Благовешченский — табиатни синаш Москва жамиятининг фахрий аъзоси шарафига —унинг номи билан атаймиз».

—Мен Тошкентга иккинчи эшелонда етиб келдим, —деб ҳикоя қилади Андрей Васильевич. — Профессор Эрнст Дмитриевич Поярков билан бирга келдим. Йўлда М. В. Фрунзе поездини учратдик. Э. Д. Поярков у билан бирга ўқиган эди. Вақт жуда тиғиз бўлгани учун ярим соатча суҳбатлашдик. М. В. Фрунзе Тошкентда университетни тезроқ ташкил этишнинг, Совет Шарқида фанни ривожлантиришнинг муҳимлигини таъкидлади.

Андрей Васильевич Ўзбекистонда фанни ривожлантиришда иштирок этишни ўша пайтда бурч каби тушунарди. Бу бурч унинг учун жуда катта аҳамиятга эга эди. Оилавий анъана шундай эди. Отаси — ҳарбий врач — бурч муқаддас нарса, деб тушунтирган эди. Ишга киришдингми, бир қадам ҳам чекинма.

У чекинмади. 1925 йилда «Ўрта Осиё университети бюллетени»да эволюция жараёнини йўналтириш масаласига доир илмий ишини эълон қилди. Унинг таъсир кучи катта бўлди. Машҳур инглиз фитопатологи, профессор Скотт миннатдорчилик хати юборди. Кейинчалик эса Англия шаҳаншоҳлик жамияти президентидан китоб олди. Унда қисқагина қилиб: «Хурмат ва миннатдорчилик билан» деб ёзилган эди.

Ўтган йиллар ичида Андрей Васильевич 200 га яқин илмий ишлар нашр этди. Фақат Катта Совет Энциклопедиясининг биринчи нашридагина унинг 30 га яқин мақоласи босилди. У мамлакатда биринчи бўлиб, ўсимликлар биохимияси бўйича қўлланма ёзди. Биохимик эволюция китоби учун мамлакат табиатни синаш жамиятининг мукофотига сазовор бўлди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, Беруний номидаги мукофот лауреати А. В. Благовешченский мамлакат Бош Ботаника боғи мутахассисларига консультациялар бериб туради, «хотиралар маршрути» бўйича воқеаларни ёзиб боради.

Ленинча фан эшелонлари олимлари ўз ҳаётий мақсадларини яхши билишарди. Бошқаларни ҳаётий активликка ўргатишди. Улар ўз шогирдларига мустақил фикрлаш сингари жуда зарур фазилатларни сингдиришди. Ҳолбуки, бу олий ўқув юртлари умумий программасида йўқ эди. Ф. Достоевский икки хил қаҳрамонлик бор: бир лаҳзалик кўринадиган қаҳрамонлик ва кундалик ҳаёт қаҳрамонлиги бор, деб таъкидлаб ўтган эди. Илария Алексеевна Райкова ана шундай деб таълим берарди. Натижа қандай бўлди? Унинг кўпгина шогирдларини эслаш мумкин. Келинг, шулардан бири Ж. А. Мусаев ҳақида тўхталиб ўтайлик.

У ёш профессор, талантли олим эди. Ҳаммаси тўғри. Лекин у жуда меҳнатсевар, изланувчан студент бўлиб, Ленин стипендиати эди. Шунинг учун ҳам устоз ва шогирд сўзлари унинг учун алоҳида аҳамият касб этарди. Университетда унинг раҳбарлиги остида жаҳонда ягона—ғўзанинг генетик коллекцияси ташкил топди. Бу юқори ҳосилли янги пахта навларини яратишда жуда катта аҳамиятга эга бўлди. 1955 йилда Жўра Азимбоевич кандидатлик, 1973 йилда эса докторлик диссертациясини ёқлади. У ёшларга ўзининг студентлик давридаги позицияси билан назар ташлайди, йигит ва қизларни илмий изланишга ҳар томонлама даъват этади.

Лаборатория Ж. А. Мусаев раҳбарлигида самарали ишлаб турибди. Бу ерда пахтанинг янги навлари яратилмайди. Аммо улар селекциячи ва биологларга назарий ишларни амалда қўллашга, ғўза навларини такомиллаштиришга ёрдам бермоқдалар. Бу соҳада коллектив эришаётган ютуқлар тўғрисида Жўра Азимбоевич Бутуниттифоқ ва халқаро кенгашлар ва конференцияларда докладлар қилди.

КАТТА ЙЎЛ БОСҚИЧЛАРИ

— Менинг фан дунёсига кириб келишим кўпчилик олимларнинг босиб ўтган йўлига ўхшаб кетади, —дейди Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов. —Мактаб, университет, аспирантура. Хозирги пайтда минглаб ёш йигит ва қизлар ана шу йўлни босиб ўтмоқдалар. Мен ажойиб мураббийларимиз— рус олимлари, академик А. П. Орехов, профессорлар С. Н. Наумов, Г. В. Лазурьевский ва бошқалар билан фахрланаман. Улар менинг бутун ижодий фаолиятимга асос солишган.

Республикамиз Фанлар академияси университет базасида майдонга келганининг ўзи ҳам Ўзбекистон фанини ривожлантиришда дастлабки олий мактабнинг жуда катта хизматини яққол кўрсатиб турибди. Тошкент университети Тожикистон қишлоқ хўжалиги институти, Туркманистон зооветеринария, Тожикистон педагогика институтлари. Тошкентнинг кўплаб олий ўқув юртлари ҳамда республика бошқа шаҳарларидаги институтлар учун асос бўлди. Бу ҳам жуда катта аҳамиятга эга бўлган фактлардир.

—Университет шогирдларда энг муҳим нарсани — гражданлик, ижтимоий бурч туйғусини тарбиялади, —дейди Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг академиги, химия факультетининг декани Ш. Т. Толипов. — Урушдан олдинги йилларда хўжалигимиз химикларга катта эҳтиёж сезар эди. Бир нодир сурат сақланиб қолган. Москвадаги май парадидан сўнг химия факультети студентлари билан бирга мамлакатнинг бўлажак етакчи олимлари—Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти Обид Содиқов, политехника институтининг ректори Карим Ахмедов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ҳамдам Усмонов суратга тушишган. Бу сурат 1936 йилда олинган.

Кейинчалик корхоналарда практика ишлари бошланди. Олти йил ўтгач, чоғроқ хонада тўрт киши учрашдилар. Булар — Обид Содикович Содиқов, Георгий Васильевич Лазурьевский, Абдулла Султонович Султонов ва Собир Юнусович Юнусов эдилар. Уй эгаси Москва яқинидаги жароҳатдан сўнг гипсда ётарди. Лекин дўстлар касалликка кўп эътибор бериб ўтиришмади. Тезроқ соғайиб кетишини тилашди ҳамда зўр қизиқиш билан химияни ривожлантириш масалаларини муҳокама қилишди. Бу борада ғаплашадиган гаплар кўп эди.

Пахтадан 1200 дан зиёд маҳсулот олиш мумкин. Ҳозир бу ҳаммага маълум. Лекин у пайтда кўпчиликда пахта тўғрисида чиройли ва мустаҳкам газламалар, ёғ олиш мумкин деган тасаввур бор эди, холос. Ахир, пахта толаси кимёвий моддаларнинг ҳақиқий хазинаси-ку. Ўзбекистон олимлари пахтадан юзга яқин турли қўшилмалар ажратиб олишди. Шуниси қизиқки, аммо бу факт, кўплаб қимматли моддалар пахта чиқиндиларидан ажратиб олинади. Масалан, госсипол. Йирик олимлар О. С. Содиқов ва москвалик М. Н. Эмануэль ўртасидаги илмий ҳамкорлик ажойиб самаралар берди. Янги моддадан фармакопеада, бўёқлар тайёрлашда, нефть маҳсулотлари ва резина буюмлари борасида муваффақиятли фойдаланиш мумкин.

СССР Фанлар академиясининг академиги О. С. Содиқов, ва профессор Х. А. Аслонов раҳбарлиги остида ТошДУ табиий қўшилмалар химияси проблемали лабораторияси коллективи анабазиннинг соф маҳсулот ҳолида тайёрлашнинг технологик схемасини ишлаб чиқди. Бу вирусларга қарши дори-дармонлар учун қимматли хом ашё ҳисобланади. Ана шу схема бўйича икки жараён битта жараёнга бирлашди, маҳсулот таннархи анча камайди.

Янги дори-дармонлар яратиш тўғрисида гапира туриб, полимерларга тўхталмасдан ўтиб бўлмайди. У медицинада муваффақиятли қўлланиляпти. Энг асосийси эса, бундай дори-дармонларнинг кучли таъсир этишидир. Янги полимер автори профессор Р. С. Тиллаев— республикада радиацион химияга асос солганлардан биридир. У полимерлар химияси лабораториясига бошчилик қиляпти. Бу ерда янгидан-янги қўшилмалар яратиляпти. Унинг таъкидлашича, кўпгина кашфиётлар академик Х. Усмонов билан ҳамкорликда кашф қилинган. Унинг пахта целлюлозаси химияси соҳасидаги ишлари фақат мамлакатимиздагина эмас, чет элларда ҳам маълум.

КАШФИЁТЛАР СЎҚМОҒИ БЎЙЛАБ

Ҳозир биз шуни яхши биламизки, Ўзбекистон бағрида жуда кўп табиий бойликлар хазинаси яшириниб ётибди. Газ, қимматбаҳо металлар ва мис, цемент саноати учун хом ашё ва бошқа жуда кўплаб табиий бойликлар бор. Яқинда академик И. М. Губкин ёлғон назариялар Ўрта Осиёда саноат қазилма бойликларни топиш мумкинлигини инкор қиларди, бу «назариялар»ни бизнинг совет фанимиз чилпарчин қилди, деб ёзган эди. Ана шундай «тор-мор» этган олимлардан бири Владимир Иванович Попов эди.

—Ўлкада қимматбаҳо металлар бор. Улар фақат ҳисоботлар учунгина бор, деб ўйлайдиганлар адашади. Бир қатор қазилма бойликлардан саноат мақсадларида фойдаланиш мумкин ва лозим.

Владимир Иванович Ленинграддаги Бутуниттифоқ кенгашида айтган бу сўзлар баъзи кишиларда истеҳзоли жилмайиш уйғотди. Лекин ҳаётнинг ўзи В. И. Поповнинг ҳақлигини тасдиқлади. Фойдали қазилмалар конларини топди, булардан мамлакат иқтисодий қудратини мустаҳкамлашда, халқ хўжалигини ривожлантиришда муваффақиятли фойдаланилди.

1927 йилдан бошлаб у геологик қидирувларда қатнашди. Унинг экспедицияси бутун Ўрта Осиёни кезиб чиқди. Ўзбекистон палеомагнетизм тўғрисидаги фаннинг бешиги эканлиги ҳозир ҳеч кимга сир эмас. Тўғри, бу соҳанинг карвонбошиси В. И. Попов бўлганини ҳамма ҳам билмайди, албатта. Унинг кашфиёти ҳақиқатан ҳам мислсиз бўлиб, келтирган исботлари жуда ақлли ва ишончли эди.

Жаҳонга машҳур олимлар—Е. Ферсман, А. Шербаков, Д. Наливкин унга эстафетани беришгани тасодифий ҳол эмас, балки қонуний ҳол эди. Бу эстафетани у шараф билан олиб бормоқда. У мамлакатда йирик симоб конларидан бирини кашф этди. Формацион динамик анализ назариясини ишлаб чиқди, бу вазифани ҳал этишга қаратилган проблемали лабораторияга асос солди, 300 дан зиёд илмий ишлар ёзди, жуда кўплаб кандидатлар ва фан докторларини, социалистик ва ривожланаётган мамлакатлар учун мутахассисларни тайёрлади. Унинг шогирдларидан бири— машҳур геолог, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, Абу Али ибн Сино номидаги мукофот лауреати Р. Б. Баратов шундай деб ёзган эди:

«Тошкент университетида геология факультетини ташкил этилгани тўғрисида хабар топиб, касб танлашда бир дақиқа ҳам шубҳага берилмадим. Ниҳоят ректор: «Майли агар бу йигит физика ва химияни «аъло» баҳога билса, чет тилини ҳам ўзлаштира олади»— деди. Чунки, чет тилидан баҳо кўнгилдагидек бўлмаган эди». «Қонлар оддий геологик болға билан кашф этилади... Геологга хос бўлган фазилатлар — чидамлилик, сабр-тоқат, шубҳаланиш қобилияти мана шундан келиб чиққан. Геолог фақат ашёвий далиллар билангина ишонтира олади.

Рауф Баратович геологга хос бўлган типик фазилатларни айтиб ўтди. Геология факультетида кўпчилик ана шундай фазилатларга эгадир. Улар орасида геология кафедрасининг доценти М. Р. Еникеев ҳам бор. 42-йилда у Туркистон тоғ ўқчи дивизиясида хизматни бошлади. Артиллерия дивизионида разведка бошлиғи бўлди. Кенигсбергда жароҳатланди, госпиталдан чиққандан сўнг университетда ўқиди, фойдали қазилмаларни излаш проблемалари билан шуғулланди. Москвадаги халқаро геохимия конгрессида Олтинтопган конларида геохимик тадқиқотлар тўғрисида доклад қилди. Бу муҳим темани ишлаб чиқишни муваффақиятли давом эттиряпти. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

ИЛМИЙ ИЗЛАНИШ ДАВОМ ЭТАДИ

—Университетнинг физика-математика факультети ҳозирги химия факультети ўрнидаги бинода жойлашган эди, —деб эслаган эди Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг биринчи президенти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Қори-Ниёзий.—Менга бахт кулиб боқди. Катта олим ва доно мураббий Всеволод Иванович Романовскийга шогирд тушдим.

Ҳозир Тошкентдаги математика институти В. И. Романовский номи билан аталади. Унинг математика мактаби мамлакатимизнинг ташқарисида ҳам маълумдир. Унинг қўлида тарбия топганлар, шогирдлари илмий изланишни давом эттиришяпти. Ёш тадқиқотчилар учун бу борада ҳали сирлар кўп! Бундан кўп йиллар муқаддам Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. А. Саримсоқов илмий фаолиятини бошлади. Унинг раҳбарлигида Марков жараёнлари деб аталган йирик асарлар нашр этилди. Бу соҳадаги тадқиқотлар фақат назарий аҳамиятгагина эга эмас. Уларнинг ёрдамида табиатшунослик ва техниканинг кўпгина масалаларини тез ва осон ҳал этиш мумкин. Тошкент математикларининг ўзига хос мақолалари Венгрияда ва бошқа мамлакатларда нашр этилди, илмий жамоатчиликнинг эътиборини ўзига тортди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти С. Х. Сирожиддинов эҳтимоллик назарияси ва математик статистика проблемаларини ишлаб чиқишга муайян ҳисса қўшди.

ТошДУ олимлари Югославия ва Непалда, Афғонистон ва Австрия университетларида лекциялар ўқишган, турли қитъаларда илмий ахборотлар ва докладлар билан қатнашишган. Бу дўстона алоқаларнинг географияси тобора кенгайиб боряпти.

Гап география ҳақида борса, университет географларига тўхталмай иложимиз йўқ. 1921 йилда университетда география институти ташкил топди. Бу ерда профессорлар Л. А. Молчанов, Н. Л. Корженевский, С. П. Аржановлар ишлашди. Помирнинг машҳур тадқиқотчиси Николай Леопольдович Корженевскийнинг номи жуда кенг тарқалган бўлиб, у саёҳатчи ҳам эди. У ҳамиша студентларга тадқиқот ишларининг моҳиятини тушунтиришга интилади. Ишлаб чиқариш билан боғлиқ муҳим гляциологик тадқиқотлар ўтказди. Унинг раҳбарлигида 1944 йилда бўлажак профессор О. Ю. Пославскаянинг Уст-юрт комплекс экспедицияси ишлади. Унинг тадқиқотлари докторлик диссертациясига асос бўлди. Гидролог-профессор О. П. Шчеглованинг ишлари ҳам катта назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлди.

Мелиоратив гидрогеология—география факультети мутахассислари ишидаги янги йўналишлардан биридир. Бу соҳада профессор А. С. Ҳасанов раҳбарлик қилаётган коллектив муваффақиятли иш олиб боряпти.

Урушдан кейинги биринчи йилда университетга ҳозирги факультет декани, профессор Н. А. Когай кирган эди. У Н. Л. Корженевскийнинг шогирди бўлди. Унинг мураббийдан омади бор экан.

—Николай Леопольдович ўз экспедицияларини моҳирона тасвирлаб беришга уста эди, —дейди Н. А. Когай. —Географлар ишининг ўзига хослиги тўғрисида қизиқиб ҳикоя қилар эди.

Ҳозир Н. А. Когайнинг ўз шогирдлари бор. У ўлкани иқлим жиҳатдан районлаштириш проблемалари бўйича йирик асарларнинг муаллифи, олий география таълимоти бўйича СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги илмий методик секциясининг аъзосидир.

— Москвадаги XXIII халқаро конгрессга тайёрланилганда,—деб ҳикоя қилади Николай Андреевич, — бизнинг коллективимиз катта иш олиб борди. Бизда илмий симпозиум ҳам ўтказилди. Унда кўпгина мутахассислар қатнашишди. Ҳозир Орол денгизи комплекс проблемаларини ҳал этишда актив қатнашяпмиз.

Бизнинг ҳозирги кунларимизда термодинамиканинг қонунларидан фойдаланиш имкониятларининг ҳаммасини ҳисоблаб чиқиш қийин. Олий ўқув юртлари қўлланмасига кириш қисмида бу фан юзасидан шундай дейилган: «Газ-динамикаси масалаларини ишлаб чиқиш юқори тезликдаги авиация, ракета техникаси ва газ машиналари учун катта аҳамиятга эга...»

Бу соҳаларнинг ҳаммасида ТошДУнинг собиқ студенти, ҳозир эса профессор Халил Ахмедович Раҳматуллиннинг ўз кашфиётлари ва топилмалари, ўз «муҳри» бор. У парашют назарияси ва аэростатлар, пахта териш агрегатлари ва бошқа кўпгина масалалар билан шуғулланди. Москва Давлат университетида газ динамикаси кафедрасига асос солди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, уч марта Ленин орденли кавалери, Давлат мукофотининг лауреати, Ломоносов ва Беруний номидаги мукофотлар лауреати, академик Х. А. Раҳматуллин мамлакатимиз фанида мавқели ўрин тутади.

Тошкентлик бошқа бир олим профессор В. И. Векслер физик электроника соҳасида, яъни фанни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишидаги ишларга раҳбарлик қилмоқда.

АНЪАНАГА САДОҚАТ

Олий ўқув юрти қарор топган илк чоғларида йирик шарқшунос академик В. В. Бартольд университетда Туркистон тарихи бўйича махсус курс ўқирди. У ўз хатларидан бирида, университетда ҳам, шарқ институтида ҳам лекцияларим пайтида доимо аудиториялар лиқ тўла бўлади, деб ёзган эди. Ҳозир студентлар лекцияларини мириқиб тинглаган кўплаб профессор ва педагогларнинг номларини айтиб ўтиш мумкин.

Барча факультетларда, 15 та проблемали лабораторияларда, Ҳисоблаш марказида, Ботаника боғида студентлар биринчи курсданоқ илмий изланишга жалб этилганлар. Шуниси диққатга сазоворки, университетни битириб чиққан 1200 га яқин киши хўжалик шартномалари бўйича топшириқларни бажариш юзасидан илмий тадқиқот ишларида қатнашишяпти.

Бўлажак фан кандидатлари ва докторлари, ишлаб чиқаришнинг юқори малакали мутахассислари ана шундай камол топиб, чиниқмоқдалар. Улар университетнинг энг яхши анъаналаридан бири—сўз билан иш бирлиги руҳида тарбияланишяпти. Унинг ижодий тараққиёти давом этяпти.

Э. КУЦЕНКО,
университетнинг биринчи проректори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор.

Ф. НЕСТЕРЕНКО,
тарих фанлари кандидати, доцент.

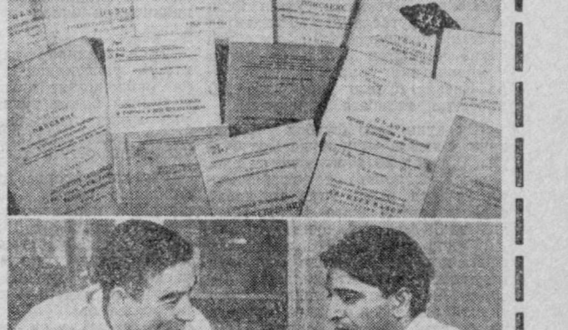

СУРАТЛАРДА: (юқоридан—пастга) Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, республика Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси И. А. Райкова ўз шогирди, ҳозир эса биология фанлари доктори, профессор Ж. А. Мусаев билан.

Университетда СССРнинг 70 миллати ва Осиё, Африка ҳамда Лотин Америкаси кўпгина мамлакатларнинг ваниллари—17 мингга яқин студент таълим олишяпти. Суратда университет ректори академик Т. А. Саримсоқов ва партком секретари, профессор Ш. З. Уразаев Вьетнам ҳукуматининг олий мукофоти— Дўстлик орденини қабул қилиб олишаётган пайт акс эттирилган.

СУРАТДА: Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти, СССР Фанлар академиясининг академиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони О. С. Содиқов.

Университет олимларининг илмий асарлари мамлакатимиз ташқарисида маълум ва машҳурдир. Улар АҚШ, Англия, Франция, Япония, Ҳиндистон, Афғонистон, Эрон, Монголия ва бошқа чет эл мамлакатларига юборилмоқда.

Кейинги 20 йил ичида фан бўйича проректор, профессор Ш. Шомуҳамедов форс-тожик поэзияси классиклари ижоди тўғрисида илмий асарлар, Умар Ҳайём, Ҳофиз, Саъдий, Жомий, Амир Ҳисрав Деҳлавий ва ҳозирги Эрон адабиётчиси Шуаро Баҳорий тўғрисида монографиялар ёзган. Абул Қосим Фирдавсий номидаги мукофотни тақдим этиш бўйича Совет—Эрон комитети биринчи лауреатлар қаторида филология фанлари доктори Ш. Шомуҳамедов номини атади.

СУРАТДА: Ш. М. Шомуҳамедов ҳиндистонлик ҳамкасби билан суҳбатлашяпти.

Университетни битириб чиққанлар унинг солномасига кўпгина шонли саҳифалар битишган.

СУРАТЛАРДА: машҳур олимлар Обид Содиқов (юқори қатордан биринчи), Карим Аҳмедов (учинчи қаторда чапдан иккинчи) ва унинг ёнида Ҳамдам Усмонов—улар 1936 йилда

Москвада Қизил майдондаги Биринчи Май намойишида қатнашганлар; 60-йилларда геология факультетини тамомлаганлар ўз устозлари Ўзбекистон—ССР Фанлар академиясининг академиги В. И. Попов, геология факультетининг доцентлари А. А. Филиппов ва С. Н. Нуртоев билан.

ЯНА МАҒЛУБИЯТ

СССР ЧЕМПИОНАТИ

«ПАХТАКОР» — (ТОШКЕНТ)— «ДИНАМО» (КИЕВ)— 0:1

Мамлакат биринчилигининг 21-турида Тошкентнинг «Пахтакор» ва Киевнинг «Динамо» командалари ўртасидаги учрашув ҳақидаги фикрларни баён қилишдан олдин бу коллективларнинг тарихига назар ташлайлик. Маҳорат борасида катта фарқ бўлишига қарамасдан «Пахтакор» ҳамиша Киевнинг «Динамо» командаси учун энг ноқулай рақиб ҳисобланиб келган. Тошкентлик футболчилар бир неча марта киевлик футболчиларни Кубок баҳсларида курашни давом эттиришдан маҳрум қилишган. Бир неча марта мамлакат биринчилигида улардан муҳим очколарни олиб қўйишган. Назаримизда кейинги пайтда динамочилар бу ноқулай рақиб билан беллашишнинг йўлини топишди. Кейинги вақтда киевлик футболчилар билан бўлган учрашувларнинг натижаси бундан далолат бермоқда. Жумладан, ўтган йили киевлик футболчилар Тошкентда бўлган учрашувда 4:3 ҳисобида ғолиб чиқишган бўлса, бу йилги чемпионатнинг биринчи даврасида Киевда бўлган учрашувда 1:0 ҳисобида ғалабага эришишди.

Шу куни ҳаво футбол учрашувини ўтказиш учун жуда мос бўлди. Ҳарорат 20 даража иссиқ эди. Бундай шароитда томошабинларни хушнуд этиш учун майдонда бор маҳоратни ишга солиш мумкин эди. Афсуски, бундай бўлмади. Ўйин ниҳоятда зерикарли бошланди. Футболчилар майдонда шошилмай ҳаракат қилишар. — тўпни бир-бирига шошилмай узатишар эди. Тўп олдинги маррага жуда кам етказиб берилар эди. Бундай зерикарли ўйин томошабинларга маъқул бўлмади. Шунинг учун ҳам улар футболчиларни яхши ўйин кўрсатишга даъват эта бошлашди. Лекин бу ҳам ёрдам бермади...

Биринчи бўлиб майдондаги сукунатни Амриев бузди. У майдон марказида тўпни қабул қилиб олиб, катта тезликда олдинга ташланди. Ҳимоячиларни моҳирлик билан алдаб ўтиб, дарвозабон Роменский билан яккама-якка чиқди. Лекин имкониятдан фойдалана олмади. Дарвозабонга ёрдамга етиб келган меҳмонларнинг тўрт ҳимоячиси хавфли вазиятни бартараф қилишга муваффақ бўлишди.

Бу вазият меҳмонларни хушёрликка чорлади. Энди киевлик футболчилар майдон марказида тез ҳаракат қилиб, ташаббусни ўз қўлларига олишди. Улар майдон маркази бўйлаб бир неча марта ҳужум уюштиришди. Аммо бу ҳужумлар «Пахтакор»нинг ҳимоячилари томонидан бартараф этиб турилди. Киевлик футболчилар стандарт ҳолатлардан тўп тепишни жуда усталик билан бажаришди. Буряк томонидан кучли зарб билан тепилган тўпни мезбонларнинг ҳимоячилари катта қийинчилик билан майдондан чиқариб юборишга эришдилар. Орадан бир неча дақиқа ўтгандан кейин Буряк тўпни бурчакдан тўғри дарвоза томон йўллади. Унга биринчи бўлиб етиб борган Блохин дарвозани нишонга олишга оз қолди. Страшненко катта қийинчилик билан тўпни ушлаб қолди.

Тошкентликлар дарҳол қарши ҳужум уюштиришди. Пак жарима майдонининг чизиғи устида моҳирлик билан тўпни эгаллаб, уни кучли зарб билан дарвоза томон тепди. Тўп киевлик ҳимоячиларнинг оёғига тегиб қайтди.

Шу дақиқаларда ўйин анча жонланиб қолди. Ажабланарлиси шундаки, ҳар икки команда майдон маркази бўйлаб ҳужум уюштирар эди. Шу боисдан ҳам ҳимоячилар бу ҳужумларни бартараф этиб туришди. Чаққон Блохин ва Амриев, юксак техник маҳоратга эга бўлган Мачаидзе ва Бессонов, узоқ масофадан туриб дарвозани нишонга олиш устаси бўлган Буряк ва Церетелиларга ҳам ҳимоячиларни доғда қолдириш насиб этмади. Ваҳоланки, қанотлар бу пайтда бўш турар эди. Ҳужумчилардан бирортаси ҳам тўпни қанот бўйлаб олиб ўтишга ҳаракат қилмади. Бундай ҳаракат ҳимоячиларни чалғитишга ва ҳужумни янада хавфли бўлишига шароит яратган бўларди...

Шунинг учун ҳам майдондаги активлик натижа бермади. Биринчи бўлимнинг сўнгги дақиқаларида меҳмонларнинг ярим ҳимоячиси Лозинский бурчакдан узатилган тўпни қабул қилиб олиб, уни кучли зарб билан дарвоза томон тепди. Лекин вазиятдан тўғри фойдалана олмади. Кўп ўтмай тўп «Динамо» командасининг дарвозасига тушди. Лекин уни москвалик судья О. Чиненов ҳисобга олмади. Шу дақиқаларда меҳмонларнинг дарвозабони Роменский икки марта қўпол хатога йўл қўйди. Аввал у тўпни жарима майдонидан ташқари қўл билан тўхтатиб қолди. Кейин у кучли зарб билан тепилган тўпни яхши қайтара олмади. Олдинги маррада турган тошкентлик ҳужумчилардан бири уни дарвозага йўллади. Аммо учрашув судьяси ҳужумчини ўйиндан ташқари ҳолатда деб тушунганлиги учун тўпни ҳисобга олмади.

Меҳмонлар иккинчи бўлимда анча актив ҳаракат қилдилар. Энди улар қанотлар бўйлаб ҳужум уюштиришга, тўпни ҳимоя чизиғидан рақиб командининг ҳимоя чизиғига етказиб беришга аҳамият бера бошладилар. Майдонга чиққан Евтушенко ана шундай ҳужумлардан бирида дарвозани нишонга олишга оз қолди.

Киевлик футболчилар учун жарима майдонидан ташқарида туриб дарвозани нишонга олиш энг хавфли қурол бўлиб хизмат қилди. Улар жарима майдонига киришни эплай олмаганларидан кейин шундай усулни қўллай бошлашди. Узоқ масофадан туриб дарвоза томон тўп тепиш меҳмонларга ғалаба келтирди.

Бу шундай содир бўлди. Меҳмонларнинг ҳимоячиси Коньков ҳимоячилар билан бўлган олишувда ғолиб чиқиб, майдон маркази бўйлаб олдинга ташланди. Одатда бундай ҳолатда яна ҳужум уюштириш учун тўп орқага узатилар эди. Бу сафар Коньков ана шу стандарт усулга амал қилмади. У «Пахтакор»нинг дарвозабони анча олдинга чиқиб кетганлигини дарҳол пайқади ва тўпни кучли зарб билан дарвозага йўллади. Страшненко тўпни ушлаб қолиш учун ташланди, лекин тўп унинг қўлтиғи остидан ўтиб, дарвозага тушди.

Учрашувнинг сўнгги дақиқаларида тошкентликлар томонидан ҳисобни тенглаштириш мақсадида уюштирилган ҳужумлар натижа бермади. Шундай қилиб, киевликлар ўзгаларнинг майдонида яна бир ғалабани қўлга киритишди. Бу муҳим икки очко динамочиларнинг мамлакат чемпиони номини олиш учун бўлган мавқеларини янада мустаҳкамлади. Уларнинг асосий рақиблари бўлган Москванинг «Спартак» командаси футболчилари Москванинг «Динамо» командаси билан бўлган учрашувда бир очко олишди холос—0:0.

Бу турнинг қолган учрашувларида қайд этилган натижалар билан таништирамиз: «Қайрат» — «Черноморец» —2:1; «Торпедо» —МАСК—1:1; «Арарат» —«Карпати»— 1:1; «Нефтчи» — «Кубань»—1:1; «Зенит» — «Локомотив»—2:0; «Шахтёр»—«Динамо» (Тбилиси)—3:0; АСК—«Динамо» (Минск)—1:1.

В. СТУЛИН.

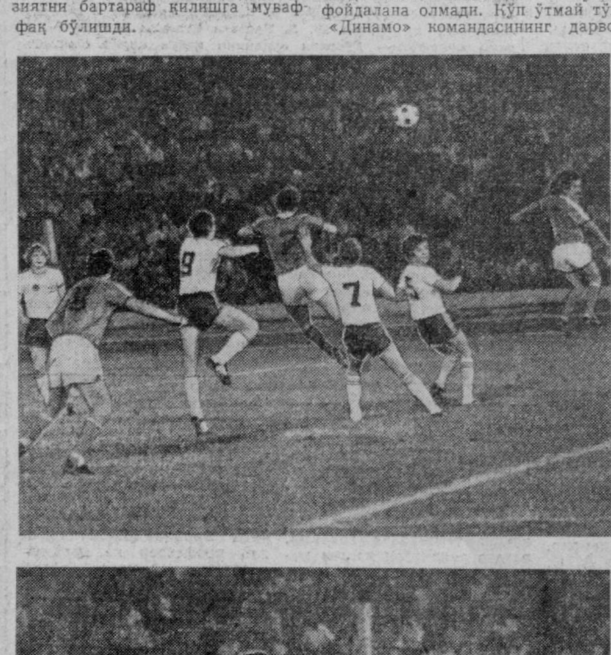

СУРАТЛАРДА: «Пахтакор» — «Динамо» учрашувидан лавҳалар.

Р. Заградлинов фотолари.

«ПАХТАКОР» ҲАҚИДА 17 ФИКР

А. КРАВЧУК,

Украина ССРдаги Бровари шаҳри футбол федерациясининг раиси.

Бу икки команда ўртасидаги баҳс меҳмонларнинг фойдасига ҳал бўлди. Киевликлар иккинчи бўлимда тошкентлик ҳимоячиларнинг хатоларидан моҳирлик билан фойдаланишди. Худди шу нарса уларнинг ғалабага эришишларига омил бўлди. Тошкентликлар меҳмонларнинг ўйин услубларини яхши тушуна олмадилар. Улар бутун ўйин давомида асосан ҳимояланишга аҳамият беришди. Команда составида Мачаидзе, Якубикларнинг пайдо бўлиши мезбонларнинг ўйинини анча жонлантирган бўлишига қарамасдан, барча ўйинчиларнинг худди бир механизмдек ҳаракат қилиши тўла шаклланиб бўлган эмас.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—11/IX да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/IX да **Ужарлар**, 11/IX да **Тўйдан олдин томоша.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА—10/IX да **Отасининг қизи**, 11/IX да **Гуноҳкор авлиё.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА—**«Интерцирк— 80» гастроллари** (19.30).

КИНО

10 СЕНТЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«МОЛДАВИЯ МАНЗАРАЛАРИ»— **Фестиваль.**

«ҚАШШОҚ ҚАЛБ»— **Восток.**

«АДАМ УЧУН ОЛМАЛАР» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«АЛИБОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИЛАР САРГУЗАШТЛАРИ» — **Санъат саройи** (кичик зал, 17.00, 19.40, жавоб берувчи автомат телефон 44-39-51).

«НОДОН УЧУН ФРАК»— **Чайка** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 77-06-20), **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51).

«СЕРЖАНТ ЦИБУЛЯНИНГ ДАЛА САФАРИ»— **Дружба** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 66-15-75), **Восток** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 91-14-61).

«ИЛК БОР ТУРМУШГА ЧИҚАЯПМАН» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 78-47-25), **Қозоғистон** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 35-24-92), **Дружба** (жуфт соатларда), **Восток** (тоқ соатларда).

«БЎЛИНГАН СЕРЕНАДА» —**Қозоғистон** (тоқ соатларда).

«МОСКВА КЎЗ ЁШЛАРИГА ИШОНМАЙДИ» — **Искра** (19.45, телефон 39-11-76).

«ЭҲТИЁТ БЎЛ, ИЛОН!»— **Нукус** (18.30, 20.45, жавоб берувчи автомат телефон 46-70-69), **ВЛКСМ 30 йиллиги** (18.30, жавоб берувчи автомат телефон 33-44-52).

11 СЕНТЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ИЛМИЙ-ТЕХНИКА РЕВОЛЮЦИЯСИ ДАВРИДА ЕНГИНЛАР» —**Москва.**

«ОЛИМПИАДА —80» МАРКАЛАРИ»—**Дружба.**

«МОЛДАВИЯ МАНЗАРАЛАРИ» — **Фестиваль.**

«АДАМ УЧУН ОЛМАЛАР»—**Тошкент Советининг 50 йиллиги.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«АЛИБОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ САРГУЗАШТЛАРИ»— **Санъат саройи** (кичик зал, 12.00, 14.30, 17.00, 19.40, жавоб берувчи автомат телефон 44-39-51), **К. Ёрматов номли** (тоқ ва жуфт соатларда, телефон 24-22-66).

«НОДОН УЧУН ФРАК» —**Чайка** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 77-06-20), **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51).

«СЕРЖАНТ ЦЕБУЛЯНИНГ ДАЛА САФАРИ» —**Чайка** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 77-06-20).

«ИЛК БОР ТУРМУШГА ЧИҚАЯПМАН» — **ВЛКСМ 30 йиллиги** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 33-44-52), **Қозоғистон** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 35-24-92), **Дружба** (жуфт соатларда, телефон 46-70-69).

«БЎЛИНГАН СЕРЕНАДА»— **Қозоғистон** (тоқ соатларда).

«МОСКВА КЎЗ ЁШЛАРИГА ИШОНМАЙДИ»— **Искра** (16.00, 19.45, телефон 39-11-76).

«ЭҲТИЁТ БЎЛ, ИЛОН!»—**Восток** (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 21.00), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (12, 15, 18, 20.45, телефон 78-47-25).

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

11 СЕНТЯБРЬ СОАТ 19.30 ДА

САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА ЁШ ТАЛАНТЛАР ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артисти Ҳабиба ОХУНОВА

Республикада хизмат кўрсатган артистлар: Хайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ, Наима ПЎЛАТОВА, Маъмура ЭРГАШЕВА, Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА, Дилафруз ЖАББОРОВА;

Солистлар: Муножот ЙЎЛЧИЕВА, Шерали ЖЎРАЕВ, Ғулом ЁҚУБОВ **ва бошқалар.**

Касса соат 11.00 дан ишлайди.

САВДОГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ

БУГУН БИЗ СИЗНИ «ТАШПРОМТОРГ»НИНГ 19-МАГАЗИНИГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ!

Магазиндан куз-қиш мавсумида кийиш учун кийим-кечак, пойафзал, газмоллар ҳарид қилиш мумкин.

300 квадрат-метр майдонни ишғол этган магазинда 7 та савдо секцияси ишлаб турибди: тикув буюмлар, трикотаж, пойафзал, галантерея, газмоллар, упа-элик ва сувенир савдоси бўйича. Яқин келажакда 360 квадрат-метр ҳажмдаги янги савдо зали очилади, йил охирида эса Ҳамза районида ягона бўлган келин-куёвлар учун товарлар сотувчи секция иш бошлайди.

Тикув буюмлар секциясида— чет элларда ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилган костюмлар, чўнтаги устига ёпиштирилган ва белбоғли спортча бичилган пиджаклар, «болонья» газмолидан Самарқанд тикув фабрикасида тикиб чиқарилган калта камзуллар, юпқа ипак матодан астар қўйилган, олиб қўйиладиган иссиқ астарли плашчлар, ип-газламадан ва синтетик матодан тикилган эркаклар кўйлаклари, шойи, кримплен, жинси матосидан дам олишда, байрам оқшомларида, ишда кийиладиган турли мода ва рангдаги кўйлаклар; крimplendan тайёрланган мавсумий пальтолар, драпдан қимматбаҳоли мўйна ёқа қўйиб тикилган пальтолар, сунъий мўйнадан тайёрланган пўстинлар бор.

Трикотаждан тайёрланган эркаклар ва аёлларнинг тўр кўйлаклари, нимчалар, кўйлаклар, костюмлар кўплаб сотувга қўйилган. Шу секциядан болалар учун трикотаждан тайёрланган кофталар, жемперлар, кўйлаклар, гамашлар харид қилиш мумкин.

Ўзи тикиб кийишни хоҳловчилар учун кўплаб ҳар хил жун, сунъий ва табиий шойи, крimplen матолар сотувга қўйилган. Бу матолардан эркаклар ва аёллар учун костюмлар, қизлар учун кўйлаклар, сарафанлар, юбкалар, блузкалар тикиш мумкин. Сотувга крimplen (Япония), сунъий толадан тўқилган ярқилловчи газмол (Франция), сунъий ва табиий ипакдан тўқилган хон атлас, сунъий толадан тўқилган газмол— «Роза», «Бегелия», «Мариола», «Лазурная» кўйлакбоп ип-газлама қўйилган.

Пойафзал бўлимида— Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг фабрикаларида, шунингдек, Венгрия, Югославия, Чехословакияда ишлаб чиқарилган, баланд ва ўрта пошнали, хромдан ва амиркондан тикилган аёллар туфлилари бор.

Эркакларга мамлакатимизда ишлаб чиқарилган туфлилар, ботинкалар ва ярим ботинкалар таклиф этамиз.

Куз ҳам бошланди... Кўчаларда ҳали ёздагидек қуёш нур таратиб, иссиқ кунлар давом этаётган бўлса-да, — кузги-қишки кийим-кечак ҳақида ғамхўрлик қилиш керак.

Магазин адресини маълум қиламиз: Тошкент шаҳри, Авиасозлар шаҳарчаси, Лисунов кўчаси, 4-квартал (48, 72, 80-автобусларнинг «Савдо маркази» бекати). Иш соатлари —10.00 дан 19.00 гача. Танаффус —соат 14.00 дан 15.00 гача. Дам олиш куни — якшанба.

«ТАШПРОМТОРГ».

«УЗТОРГРЕКЛАМА» телепрессагентлиги.

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

10 СЕНТЯБРЬ— ЧОРШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.00 СССР халқ артисти М. Амиранашвили куйлайди. Тбилисидан олиб кўрсатилади. 18.30 «Меҳнат шон-шуҳрати байроқдорлари». Тошкент область Калинин район чорвачилик хўжаликлари ҳақида. 18.45 «Анатолий Карпов билан 30 минут». 1-кўрсатув. 19.15 «Дунё воқеалари».

19.30 «Дастлабки тергов». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 1-серия. 20.30 «Сухановода ёз». Телевизион музикали фильм. 20.40 А. П. Чеховнинг ҳикоялари асосида яратилган қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар программаси: «Этик», «Санъат асари», «Ҳазил». 21.30 «Время». 22.05 «Дўстларимиз чеҳраси». 22.50 «Дунё воқеалари». 23.05 Союзлар уйининг Колонна залида санъат усталарининг концерти.

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси.

22.00 «Қишлоқ янгиликлари». 23.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 23.15 «Время» программасининг почтаси. 23.50 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.10 Кўрсатувлар программаси. 18.15 «Саккизоёқликлар». Болалар учун мультфильм. 18.25 «Ўсмир ва қонун». (рус.). 18.55 «Карнай овози». Фильм-концерт. 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Озуқа ишлаб чиқариш резервлари». 20.00 Туркшуносларнинг III Бутуниттифоқ конференциясида. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Қўшиқ айтган етар муродга». Ёш ижрочиларнинг телевизион конкурси. 1-кўрсатув. 21.30 Москва. «Время». 22.05 В. И. Ленин номли Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университетининг 60 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш ва санъат усталари ҳамда ижрочи ёшларнинг концерти. Санъат саройидан трансляция пайтида ёзиб олинган. Танаффус пайтида— «Бугун оламда нима гап?». Халқаро аҳвол кундалиги. Кўрсатув тугагач — Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 «Звездочка». Киноальманах. 21.10 «Китоб дўстларимиз». (рус.). 21.40 «Волга автомобиль заводи». Телевизион ҳужжатли фильм. 22.05 Туркистон университетини таъсис этиш тўғрисида В. И. Ленин Декретининг 60 йиллигига. «Ленин йўлланмаси билан». Бадиий фильм (рус.).

11 СЕНТЯБРЬ — ПАЙШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Эрталабки гимнастика. 10.05 «Олға болакайлар». 11.05 «Дастлабки тергов». Телевизион ҳужжатли фильм. 1-серия. 12.05 «Қўшиқ инсон билан қолади». 12.45 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 Ҳужжатли фильм. 15.40 «Рус тили». 16.00 «Олимпиадачилар орамизда». Ёш спортчининг катта майдони. 16.40 Эфиопиянинг миллий байрами— Революция кунига. Кинопрограмма. 17.10 РСФСР халқ артисти П. Нечепоренко чалади (балалайка).

17.45 «Ёшлар адреслари». 18.45 «Анатолий Карпов билан 30 минут». 2-кўрсатув. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Дастлабки тергов». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 2-серия. 20.30 «Кўклам камалаги». Телевизион бадиий фильм премьераси. 21.30 «Время». 22.05 Хоккей бўйича Халқаро ўртоқлик учрашуви. ЧССР— СССР терма командалари. Прагадан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (22.40) — «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

22.00 «Рақс оламида». Телевизион фильм. 22.30 «Жасорат». 23.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 23.15 Мотоспорт бўйича жаҳон чемпионати. Швециядан олиб кўрсатилади. 23.50 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 «Фалсафанинг асосий масаласи». Жамиятшуносликдан ўқув кўрсатуви (рус.). 12.00 Болалар учун. «Бойчечак». 12.30 «Фалсафанинг асосий масаласи». Жамиятшуносликдан ўқув кўрсатуви. 13.00 «Нима қилмоқ керак?» Болалар учун телеспектакль. 2-серия (рус.).

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Салом, Тулки хола». Болалар учун мультфильм. 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади». «Мураббий». Т. А. Саримсоқов. 19.00 Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига. Медицина тарихчиларининг II Бутуниттифоқ съезди (рус.). 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ғазал оқшоми». Ҳофиз Хоразмий. Кўрсатувни Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, шоир Эркин Воҳидов олиб боради. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбек классик қўшиқлари. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Хирмонингизга барака». 22.20 Ў. Усмонов. «Гирдоб» Кўп серияли телевизион видеофильм. 2-қисм. 23.45 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 Болалар учун фильм. «Моҳир қўллар». 20.55 Реклама. 21.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қишлоқ ёшлари». 21.40 «Нафосат билан учрашув». Телефильм. 22.40 «Партия аъзолигига номзод». Телеспектакль (рус.).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ САНЪАТ МУЗЕЙИДА

«ДАВЛАТ ТРЕТЬЯКОВ ГАЛЕРЕЯСИНИНГ 103 ДУРДОНАСИ»

КЎРГАЗМАСИ ОЧИЛДИ

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

Кўргазма ҳар куни соат 10.30 дан 18.00 гача ишлайди.

Справкалар учун телефон 32-73-45.

4 ТОШКЕНТ ОҚШОМИ бет

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат —33-57-02, бўлимлар: партия турмуши —32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги —32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19 фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот —33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари —32-58-85; хатлар— 33-24-70; эълонлар бўлими —33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

10 СЕНТЯБРЬ, 1980 й. Р—16575 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр Б—2148. 9